

Shri Mahantswami Shikshan Prasarak Mandal's

Shri Kumarswami Mahavidyalaya, Ausa Tq.Ausa Dist.Latur

(Affiliated to Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded)

NAAC Reaccredited "B" Grade (2nd Cycle)

Best Principal Award 2021 by SRTMUN

(UG-Arts, Commerce & Science)

Est. Year: 1971

Criterion III

3.3 Research Publications and Awards

Criterion III

3.3.2 -Number of books and chapters in edited volumes/books published and papers published in national/ international conference proceedings per teacher during the last five year.

Criteria 3: R	esearch, Innovat	ions and Extension
र्ष्ती मटेलस्वामी ग्रिक्षण प्रसारक मंडळाचे <mark>श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय</mark> जॉसा जि. लाल्र, महाराष्ट्र, पिन-४९३५२० (कला, बाणिज्य, बिज्ञान) (स्वानी गमलेद तीवे मराटवाडा विद्यारेट लोदेडगो सेलनिल)	Estd. 1971	Shri MahantswamiShikshanPrasarakMandafs IRI KUMARSWAMI MAHAVIDYALAYA Ausa,Dist.Latur,Maharashtra Pin-413520 (Arts, Commerce, Science) (Affiliated to S.R.T.M.U.Nanded)
202383-222038	E-mail_sksmausa@gmail.com	m. Website_www.sksmausa.org
DR.BETKAR MM. PRINCIPAL		Ref.No.:SKSM/2023-24/ Date: / /

DECLARATION

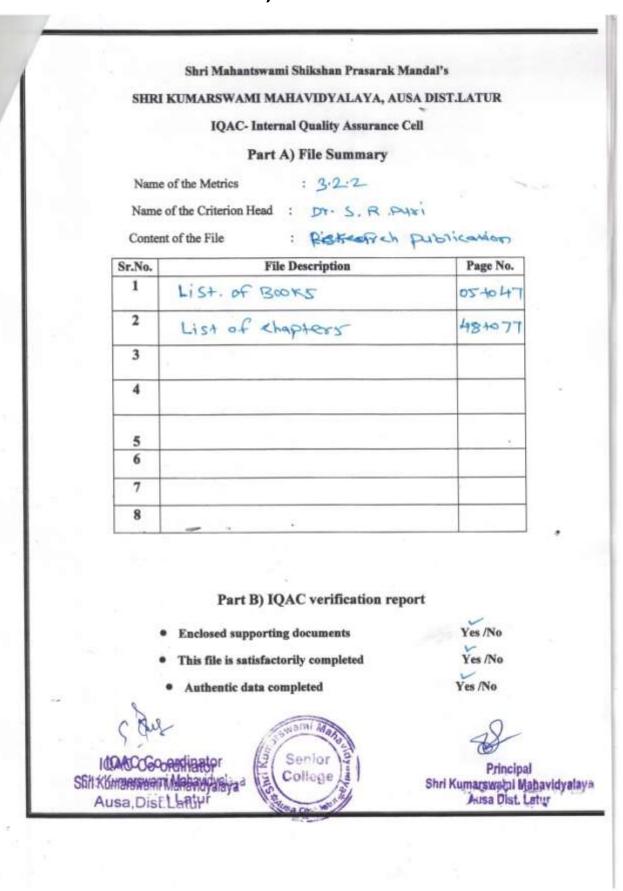
This is to declare that the information, reports, numerical data and photocopies furnished in this file as supporting documents is verified by IQAC and found correct. Hence this certificate.

IQAC Co-ordinator Shri Kumarswami Mahavidyalaya Shri Kumarswami Mahavidyalaya Ausa, Dist. Latur

Principal

Ausa Dist. Latur

Criteria 3: Research, Innovations and Extension श्वी महंतस्वामी शिक्षण प्रसारक मंडळाचे Shri Mahantswami Shikshan Prasarak Mandal's श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय SHRI KUMARSWAMI MAHAVIDYALAYA Ausa, Dist. Latur, Maharashtra. Pin-413520 औसा, जि. लातुर महाराष्ट्र, पिन-४१३५२० (कला, वाणिज्य व विज्ञान) (Arts, Commerce, Science) NAAC Accredited '8' grade (स्यामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ वदिव्रज्ञी संलम्पित) (Affiliated to S.R.T.M.U. Nanded) Estd 1971 ☎:02383-222038 E-mail_sksmausa@gmail.com. Webside_www.sksmausa.org DR. BETKAR M. M. Ref. No. : SKSM/20

PRINCIPAL

Date : /

1

Books and Chapters in edited Volumes / Books published, and papers in National/International Conference Proceedings per Teacher during the five year -2017-18 to 2021-22

Sr. No	Title of the books/ chapters published	Name of the teacher	Title of the Publication	Name of the publisher	Year of publicatio n	ISBN Number
1	Andharashi Ghanghor Yuddha	Yuvaraj Dhaswadikar		New Man Publication, Parbhani	2021-22	978-93- 91621-21-6
2	Vaibhavshali Latur	Dr. Sunil Puri		Zhila Mahitikaryal aya Latur	2021-22	
3	The Leaves of Knowledge	Dr. Prakash Karad	a k	Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93- 91689-49-0
4	Environmental Conservation & Women Dignity	Dr. Anil Wadkar	Environmental conservation & Women Dignity	Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93- 91689-18-6
5	Aapatti Vyavsthapan v Rashtriy Sevayojna	Dr. Anil Wadkar	Environmental conservation & Women Dignity	Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93 91689-18-6
6	Yuvakanchya Sarwangin Vikasat Rashtriy Sevayojnechî Bhumika	Dr. Anil Wadkar	Environmental conservation & Women Dignity	Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93- 91689-18-6
7	Rashtriy Sevayojna Rashtranirman Ka aadarsh sanghatan.	Dr. Anil Wadkar	Environmental conservation & Women Dignity	Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93- 91689-18-6
8	Rashtriy Sevayojna Artha, Swarup , Vyapti v Mahatv	Dr. Anil Wadkar	Environmental conservation & Women Dignity	Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93- 91689-18-6

IOA(0-ordinator Shri Kumarswami Mahavidyalam Ausa Dist Latur

Shri Kumarswaini Mahavidyalaya Ansa Dist Latur

				Kum	Senior	Manak
9	Paryavaran Savardhan aani rashtriyseva Yojana	Dr. Anil Wadkar	Environmental conservation & Women Dignity	Aruna Prakashan, Latur	202132	978-93- 91689-18-
10	Mahiti Tantradynanacha Uccha Shikshanawaril Parinam	Dr. Anil Wadkar	Impact of ICT on libraries, economics and commerce management	Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93- 91689-54
П	Gramin Mahilanchya Sablikarnat Mahila Bachatgatanche Yogdan	Dr.Vinayak Waghmare	<u>Aazadika Amrut</u> <u>Mahotsav Naari</u> <u>Sashktikaran</u>	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2021-22	13-978-93 83918-41-3
12	E- Commerce Pranali	Dr.Vinayak Waghmare	Impact of ICT on libraries, economics and commerce management	Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93- 91689-54-4
13	Swami Ramanand Teerth Marathwada Vidyapith Salngnit Mahavidyalayin Granthalayatil Mahiti Tantradynanacha Vapar: Ek Aabhyas	Ambodas Khilare	Impact of ICT on libraries, economics and commerce management	Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93- 91689-54-4
14	Vachan Sanskruti Jopasanyasathi Granthalayache Upkram	Ambadas Khilare	Aazadika Amrut Mahotsav Naari Sashktikaran	Siddhi Publication House Nanded	2021-22	978-81- 953976-9-3
15	BHARTIY Sanvidhan Aani Mahila Sakshamikaran	Dr. Kale Sanjay	<u>Aazadika Amrut</u> <u>Mahotsav Naari</u> <u>Sashktikaran</u>	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2021-22	13-978-93- 83918-41-3
16	Womwn Literacy And Social Development in Jalna District: A Geographical Analysis	Dr. Pramod Deshmukh	Aazadika Amrut Mahotsay Naari Sashktikaran	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2021-22	* 13-978-93- 83918-41-3
17	Sex Structure: A Serious Demographic Element in Latur District: A Geographical Approach	Dr. S B Ashture	Aazadika Amrut Mahotsav Naari Sashktikaran	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2021-22	13-978-93- 83918-41-3

				Shil Kun	Senior College	avidymia
8	Higher Education and Women's Emporwerment	Bhosale Jyoti	Aazadika Amrut Mahotsay Naari Sashktikaran	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2021-22	13-978-93- 83918-41-3
19	Samaj Parivartanat Stri Shikshanachi Bhumikamandtana Stri Samajsudharakanche Yogdan	Dr. Kusum Dhone	<u>Aazadika Amrut</u> <u>Mahotsav Naari</u> <u>Sashktikaran</u>	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2021-22	13-978-93- 83918-41-3
20	BHARTIY Swatantry Ladhyatil Stri Yogdan	Dr. Anil Kamble	<u>Aazadika Amrut</u> <u>Mahotsav Naari</u> <u>Sashktikaran</u>	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2021-22	13-978-93- 83918-41-3
21	Mahilaoke Adhikar aur Samkalin Stiti	Dr. K U Choudhari	<u>Aazadika Amnut</u> <u>Mahotsav Naari</u> <u>Sashktikaran</u>	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2021-22	13-978-93- 83918-41-3
22	Shetkaryache Kaiwari- Chatrapati Shivaji Maharaj	Dr. Balvant Ghogre	<u>Chatrapati</u> <u>Shivaji Maharaj</u>	Aadhar Publication, Amrawati	2021-22	978-93- 91305-05-5
23	Effect of Euphorbia Neriifolia L on Root Rot Disease of Mango Mangifera Indica I Caused by Rhizoctionia Solani in Marathawada Region	Dr. J A Kadam	Frontiers in Biological Science	Xpress Publication	2021-22	979- 888629608 2
24	Effect of Soyabean Mosaic Virus on Nodulation of Soybean	Dr. Deepika Dhaware	Diseases of crops and their sustainable management	National Press	2021-22	
25	Aeromycological Studies At Ausa Dist. Latur, Maharashtra	Dr. Deepika Dhaware	Frontiers in Biological Science		2021-22	
26	Aazadika Amrut Mahotsav Naari Sashaktikaran	Dr D S Patwari (Editors)	<u>Aazadika Amrut</u> <u>Mahotsav Naari</u> <u>Sashktikaran</u>	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2022	13-978-93 83918-41
27	BHARTIY Sanvidhan Aani Mahila Sakshamikaran	Dr D S Patwari	Strivad Dasha aani Disha	Strivad Dasha aani Disha	2021-22	
28	Introduction to Parasitology	Dr. Sanjay Kale		Aruna Prakashan,	2020-21	978-81- 951-

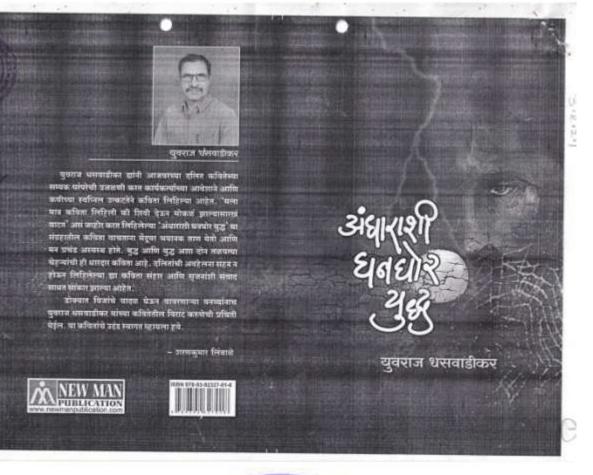
arswami Man

				Shri Kun		
				Latur	Colles	951586-6-
29	Sainandanvanam Agro Tourist Center	Dr. K B Dhone		Global Publication Latur	2020-21	945997-0- 8
30	Themes in Nergis Dalals Novels	Dr. P D Karad		Aruna Prakashan, Latur	2020-21	978-93- 90019-06- 9
31	Waves and Oscillations	Dr.S D Misal		Aruna Prakashan, Latur	2020-21	978-81- 949570-5-8
32	Mathematical Methods in physics	Dr. S D Misal		Aruna Prakashan, Latur	2020-21	978-81- 949570-1-0
33	Effect of Pongamia Pinnatalinn on Root Rot Disease of Mango Mangifera Indica Caused by Rhizoctionia Solani in Latur District	Dr. J A Kadam	Diseases of crops and their sustainable management	National Press	2020-21	978168563 1246
34	Savitriaaechi samajik v Updeshper Kavita	S L Garad	Krantiratn Mahagranth	Gravity Publication	2020-21	978-81- 941309-5-6
35	Aadiwasi Sanskruti aur lok sahitya	Dr. S K Balore	Shodha Aadhar	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2020-21	13-978-93- 83918-25-6
36	Biological Control of Grapevine Diseases	Dr. J A Kadam		Jyotichandra Publication Latur	2019-20	978-93- 85162-87-9
37	Sahitya ka Anushilan	Dr. P V Kamble		Indovijan Publication Latur	2019-20	978-81- 928882-5-5
38	Conceptional Development of Geographical Thought	Dr. S B Ashture		Aruna Prakashan, Latur	2019-20	978-81- 949570-1-0
39	Mechanics and Properties of Matter	Dr. S D Misal		Aruna Prakashan, Latur	2019-20	978-81- 942522-5-2
40	Varn-Bhed ke virrudha dahad uthatha sinha	Dr. P V Kamble	Hindi aur Marathi Sahitya me Naye Sahityik Pravah		2018-19	-
41	Stri Subodhini	Dr. P V Kamble	Sahitya ke navpravah		2018-19	
42	Computer and E- Technology	Ambadas Khillare	 	Aruna Prakashan, Latur	2018-19	978-93- 5240-191-8
43	Manjara Khoryatil	Dr. S R Puri	Latur: Vasa aani	Aruna	2017-18	978-93-

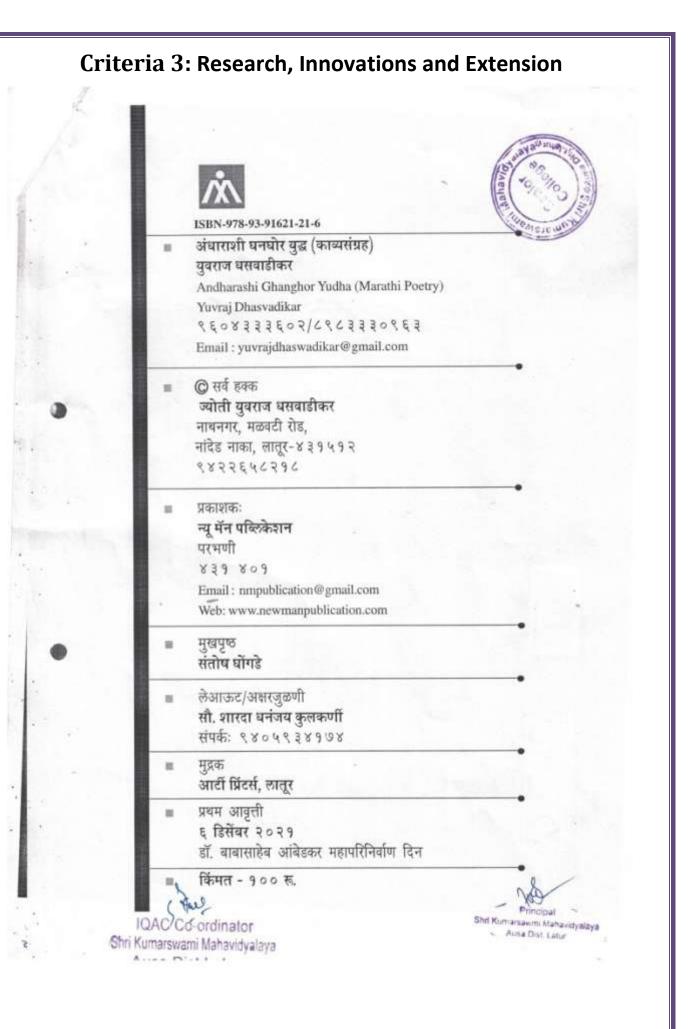
Senior Senior College							
	Jalsandaran		Varasa	Prakashan, Latur	Station of the	35240-127-7	
44	Latur Zilyatil Paryatan Thale	Dr. S R Puri	Latur: Vasa aani Varasa	Aruna Prakashan, Latur	2017-18	978-93- 5240-127-7	
45	Latur Zilyatil Gadhi Vade	Dr. S R Puri	Latur: Vasa aani Varasa	Aruna Prakashan, Latur	2017-18	978-93- 5240-127-7	
46	Hydrabad Muktisangram	Dr. S R Puri	Latur: Vasa aani Varasa	Aruna Prakashan, Latur	2017-18	978-93- 5240-127-	

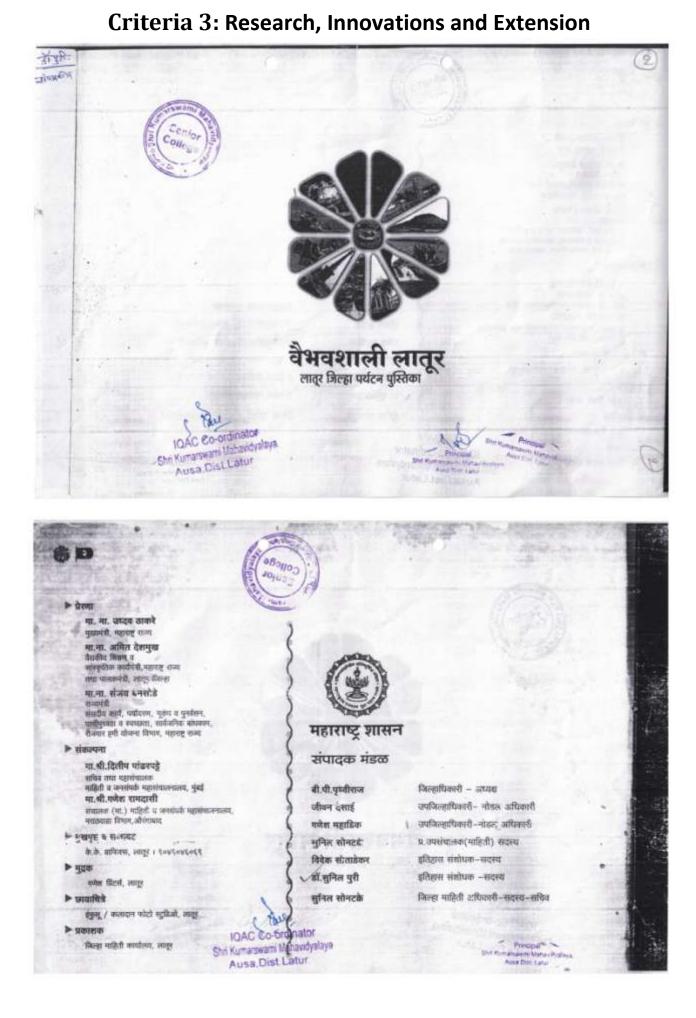
IQAC Co-ordinator Shri Kumarswami Mahavidyalaya Ausa, Dist, Latur

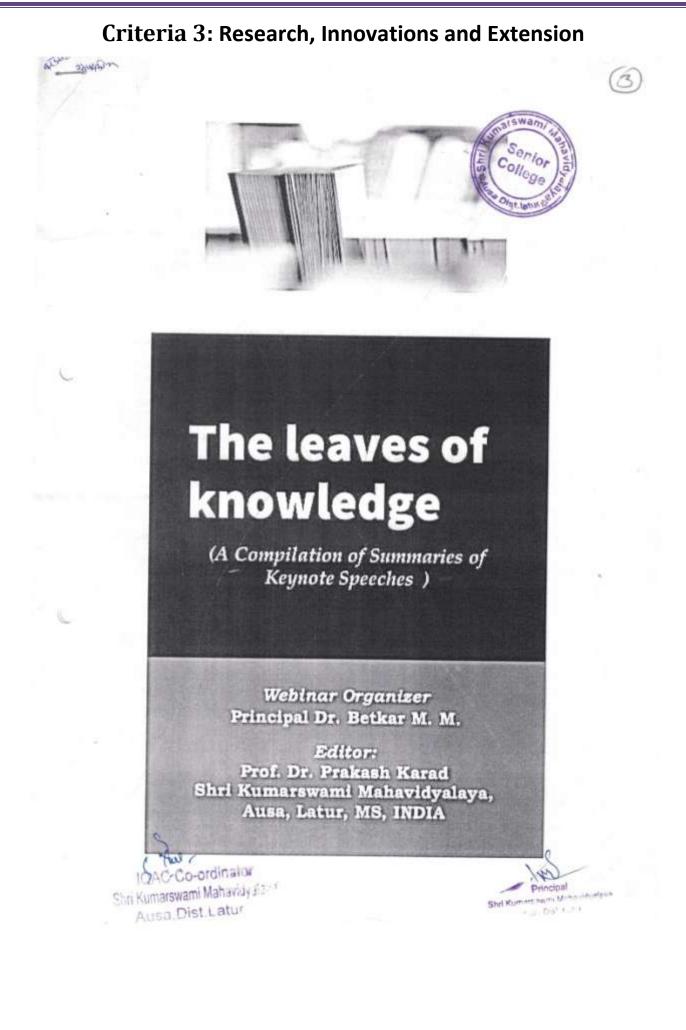
Shri Kumaçayanı Mahavidyalav-

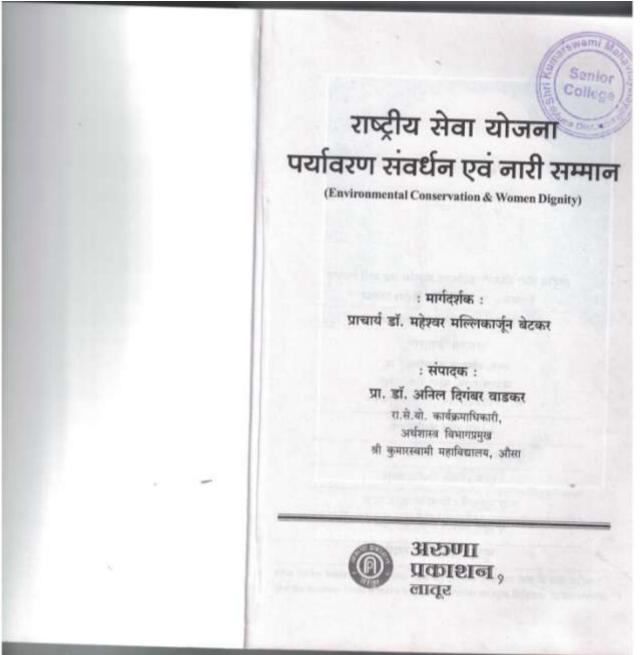

ISBN 8203 2020-21 312412"

Introduction to Parasitology

: Author : Dr. Sanjay Sadashivrao Kale (M.Sc. Ph.D.) Shri Kumarswami Mahavidyalaya, Ausa, Dist. Latur - 413512 (M.S.)

Aruna Prakashan, Latur

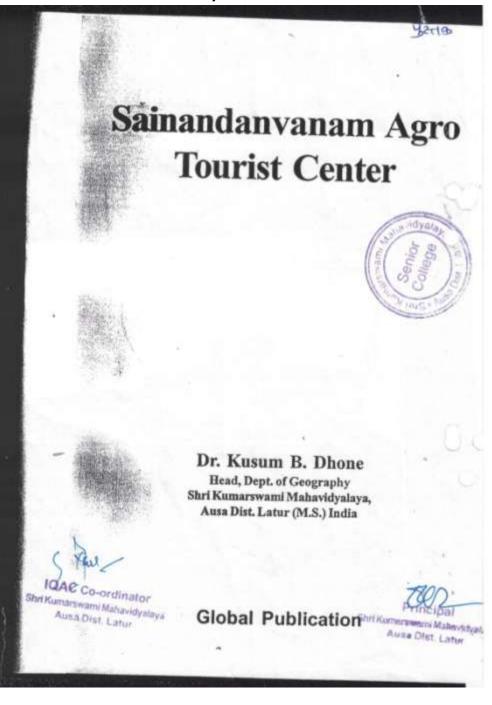
10.

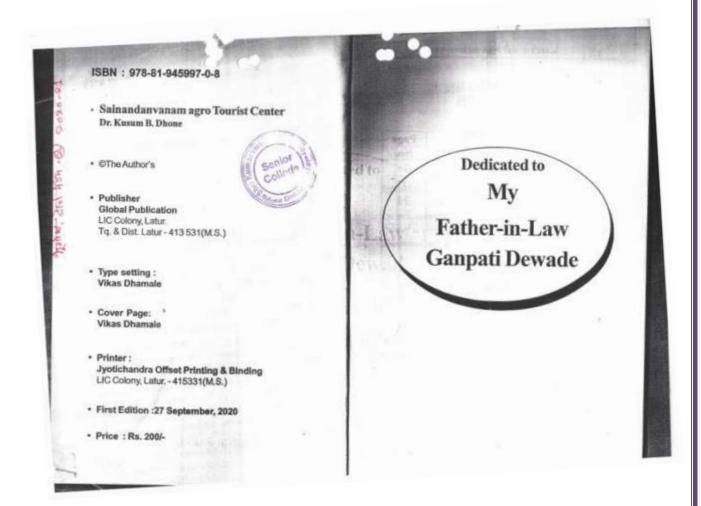
IQAC Eo-ordinator Shri Rumarswami Mahavidyataya Ausa Dist Latur Principal Shri Kumerumenu Mahavidyslaye Ause Dist, Latur

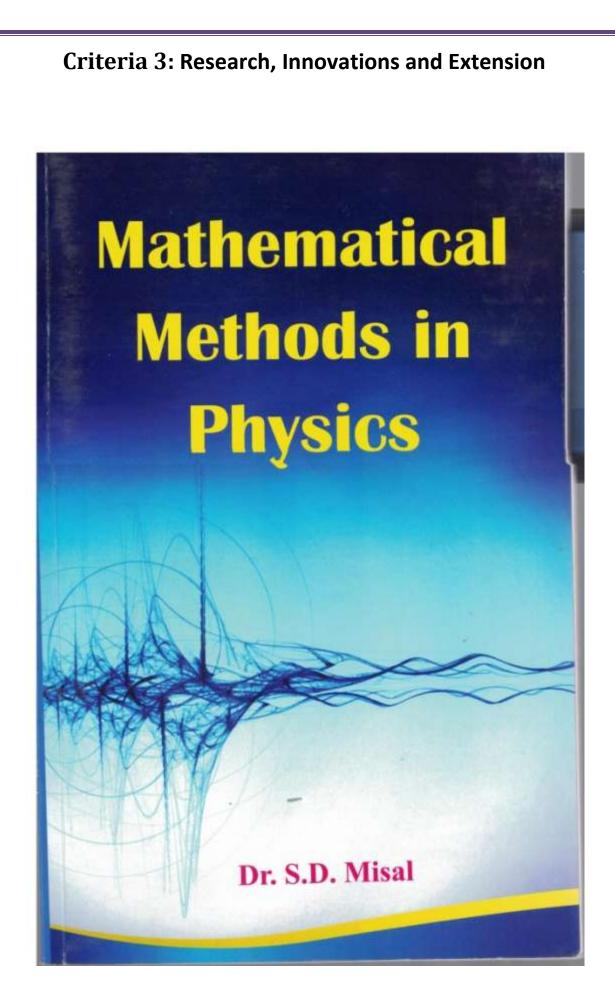
0000000

er.

Criteria 3: Research, Innovations and Extension 2 lands 1) 0 うつつ 1 Introduction to Parasitology Author - Dr. Sanjay S. Kale ISBN 978-81-951586-6-9 のののの Aruna Prakashan, Latur 103, Omkar Complex - A, Khardekar Stop, Ausa Road, Latur. Mo. 9421486935 Copyright © Authors 2021 4 n First Editon : March 2021 Offset : Arty Offest, Latur Front Page Design : Viru Gulve 8600881127 Prize : Rs. 250/-Note 1 All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording, or other electronic or mechanical methods, without the written permission of the publisher and the 11 11 Author. 1 V 1

Mathematical Methods in Physics Author - Dr. Misal S.D.

ISBN - 978-81-949570-1-0

Aruna Prakashan, Latur 103, Omkar Complex - A, Ausa Road, Latur. Mo. 9421486935

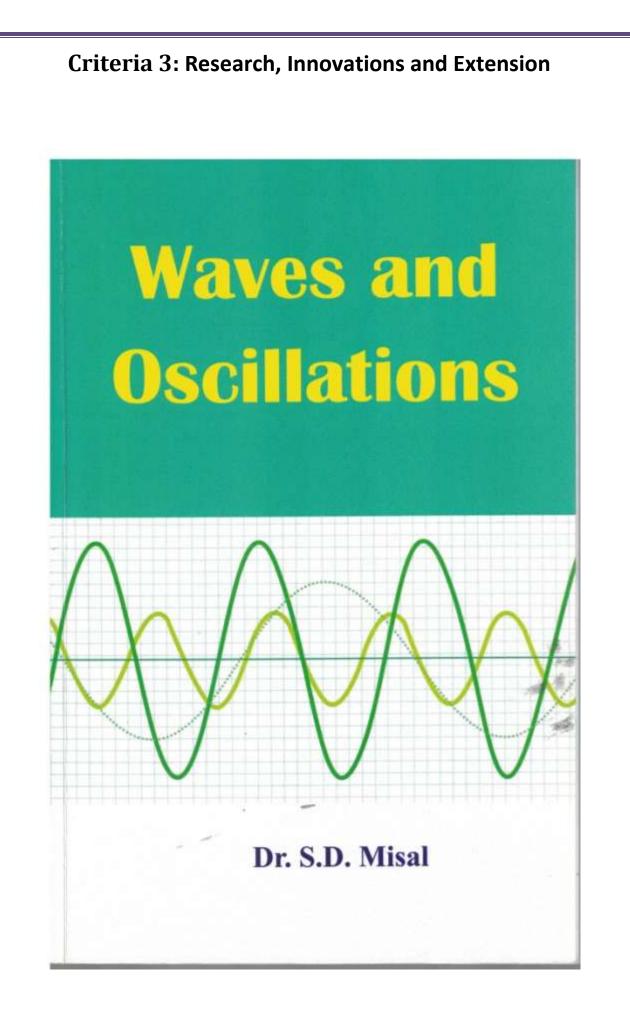
Copyright C Authors 2021

First Editon : January 2021

Offset : Arty Offest, Latur

Front Page Design : Viru Gulve

Prize: Rs. 120/-Note: All rights reserved. No part of this publication may be reproduced dimension transmitted in any form or by any means, inclusting phoneserging received and transmitted in any form or by any means, inclusting phoneserging of the prior transmitted or mechanical methods, without the written permission of the prior the Author.

Waves and Oseillations Author - Dr. Misal S.D.

ISBN - 978-81-949570-5-8

Aruna Prakashan, Latur C 103, Omkar Complex - A, Ausa Road, Latur. Mo. 9421486935

Copyright © Authors 2021

First Editon : January 2021

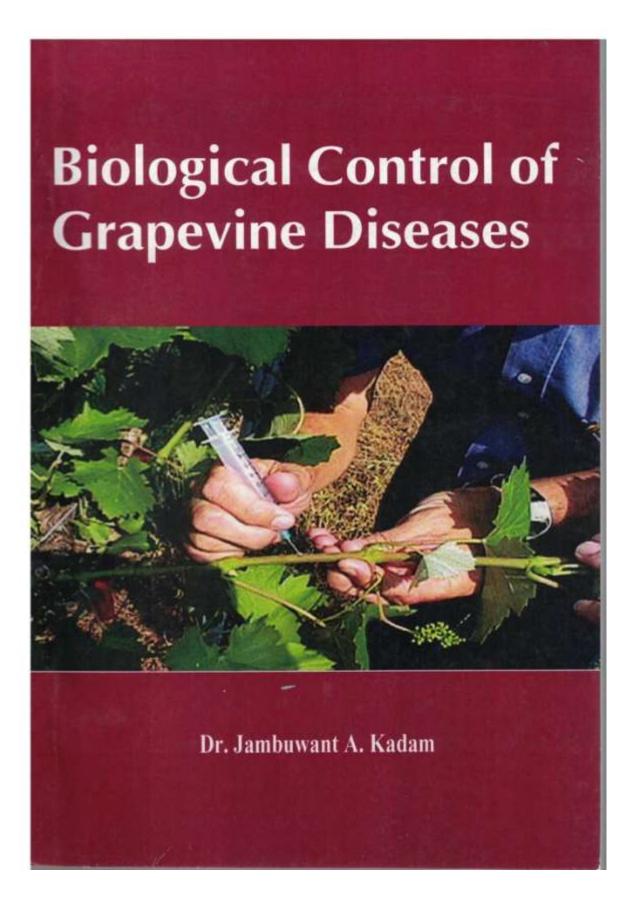
Offset : Arty Offest, Latur

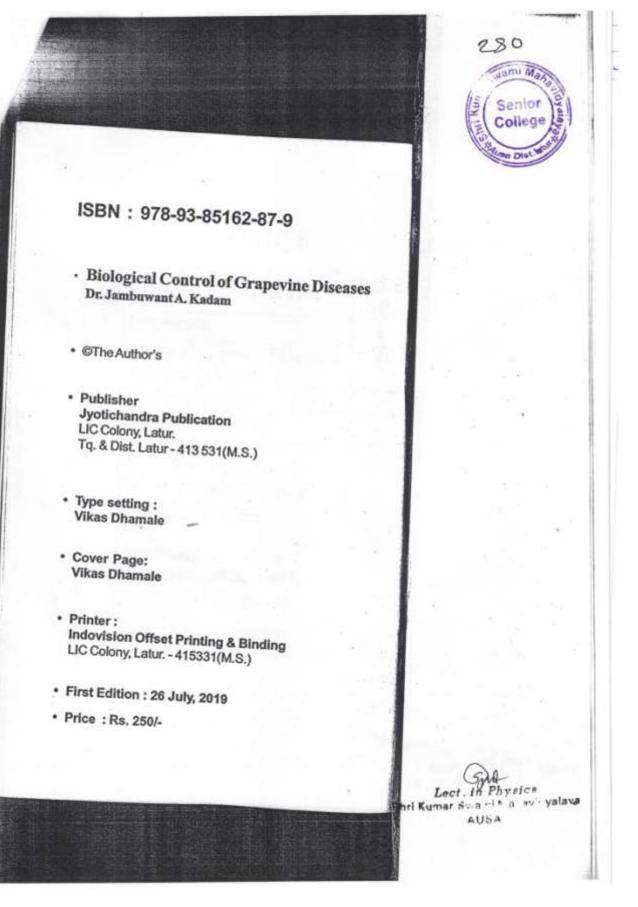
Front Page Design : Viru Gulve

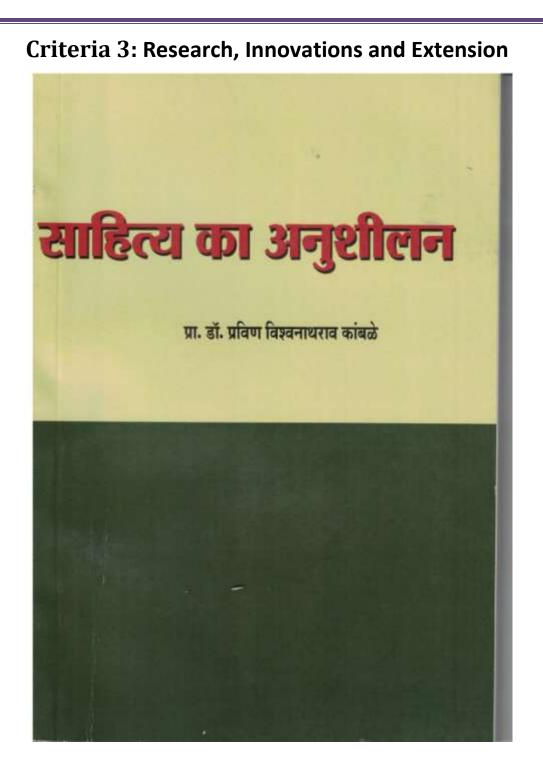
Prize : Rs. 150/-

Note: All rights reserved. No part of this publication may be reproduced distributed or transmitted in any form or by any means, including photocopying acording or other electronic or mechanical methods, without the written permission et the publisher and the Author.

19:20

साहित्य का अनुशीलन

लेखक

प्रा. डॉ. प्रविण विश्वनाथ कांबळे

अध्यक्ष, हिंदी विभाग, श्री कुमारसवामी महाविद्यालय,

औसा, जि. लातूर

इंडोव्हिजन पब्लिकेशन

Department of

Ausa – 413520 Dist. Latur

ISBN: 978-81-928882-5-5

- साहित्य का अनुशीलन प्रा. डॉ. प्रविण विश्वनाथ कांबळे
- प्रकाशन क. 17522

© लेखकाधिन

- प्रकाशक इंडोव्हिजन पब्लिकेशन एल.आंय.सी. कॉलनी, लातूर,⁴ ता. जि. लातूर - ४९३५३९ (महाराष्ट्र)
- अक्षर जुळवणी विकास ढमाले, अनंत कोटीवाले
- मुर्खिपृष्ठ विकास ढमाले
- मुद्रक ज्योतीचंद्र ऑफसेट प्रिंटींग ॲन्ड बायडिंग
- प्रथमावृत्ती : 05 सप्टेंबर 2019
- मुल्य 100/-

C

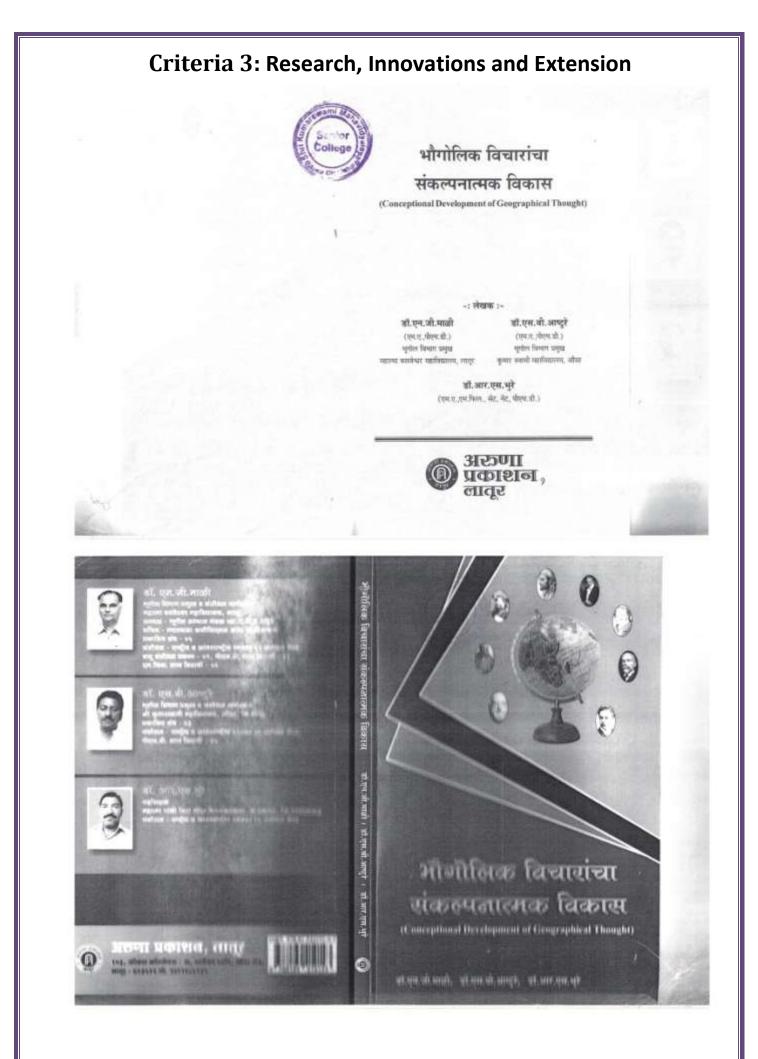
c

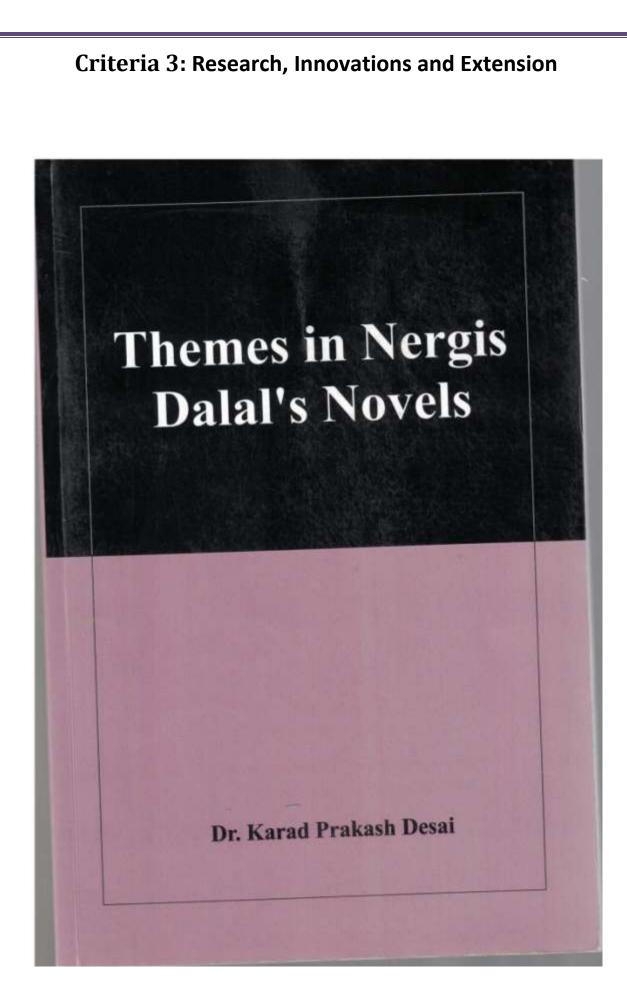
C

0

0

000000000000

Editorial Board

- Dr. Sanjay Kale, IQAC Coordinator & Head, Department of Zoology.
- Dr. Dayanand Patwari, Head, Department of Political Science.
- Dr. A. D. Wadkar, Head, Department of Economics.
- Dr. Anita Dhole, Department of Botany.
- Mr. Sudhir Garad, Department of Marathi.
- Mr. Ambadas Khilare, Librarian.
- Mr. Prashant Ughade, HSC Vocational Department.

Shri Kumarswami Mahavidyalaya, Ausa, Lalur, MS, India-413512

Publisher:

Aruna Prakashan, 103, Omkar Complex-A, Khardekar Stop, Ausa Road, Latur-413512

Price: Rs. 500/-

Date of publication: 8th March-2022 (International Women's Day)

Disclaimer:

All the articles included in this book are compiled as summaries of speeches delivered in the webinar series and are informative only. The author, editor and publisher shall have no liability or responsibility to any perceptor entity regarding any loss or damage incurred, or alleged to have incurred, directly or indirectly, by the information contained in this book.

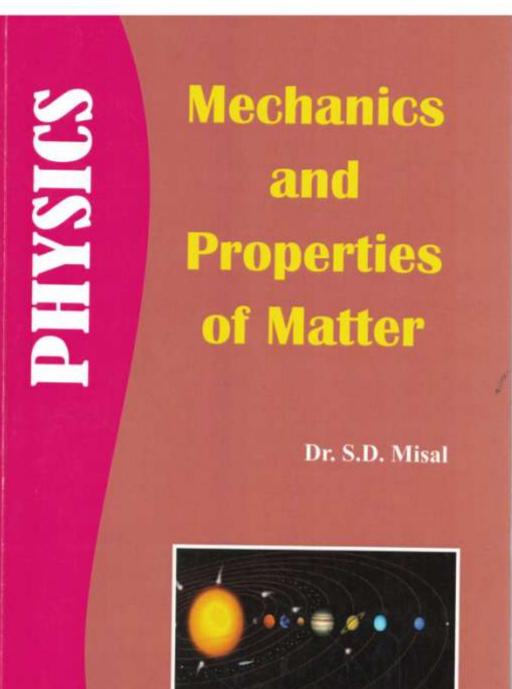
Shri Kumarswami Mahavidyalaya Ausa, Dist. Latur

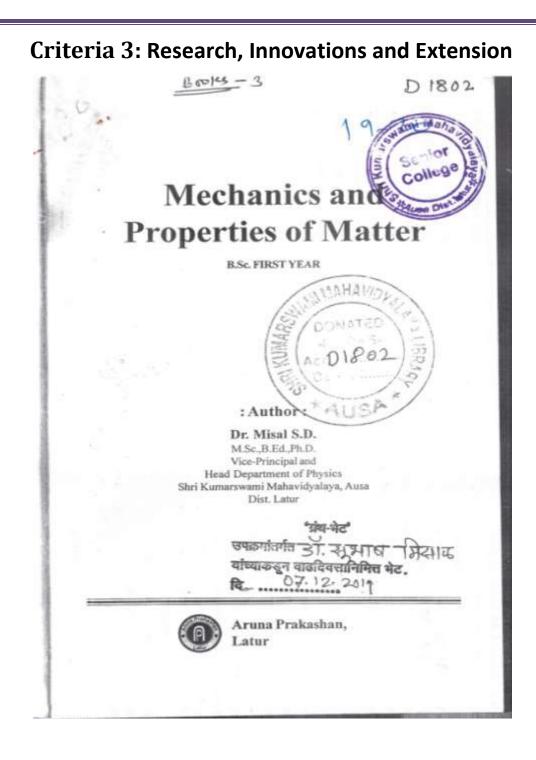
licipal. Shri Kumarcawini Mahaviriyalaya Aged Dist. Latur

swam,

enior

ollege

Mechanics and Properties of Matter Author- Dr. Misul S.D.

ISBN - 978-81-942522-5-2

D1802 5331M15

061022019

Arum Prakashan, Latur 103, Omkar Complex - A, Auta Road, Latur. Mo. 9421486935

Copyright © Authors 2019

First Editon : October 2019

Offset : Arty Offeat, Latur

Front Page Design : Viru Gulve

Prize : Rs. 150/-

Nets 1 AD rights nearened. No put of this publication may be reproduced, distributed in insumitated in any form or by any means, including photosopping, recording, or other electronics or machanical methods, without the written parentization of the publicher and the feature.

Preface ...

It gives me a great pleasure to present the Text Book on "Mechanics and Properties of Matter" in the hands of teachers and students. I believe, this book will prove useful to teachers and students.

This book has primarily designed as per the New Syllabus of B.Sc. FY prescribed by Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded. This book will try to encourage the students for their own thinking and creative abilities.

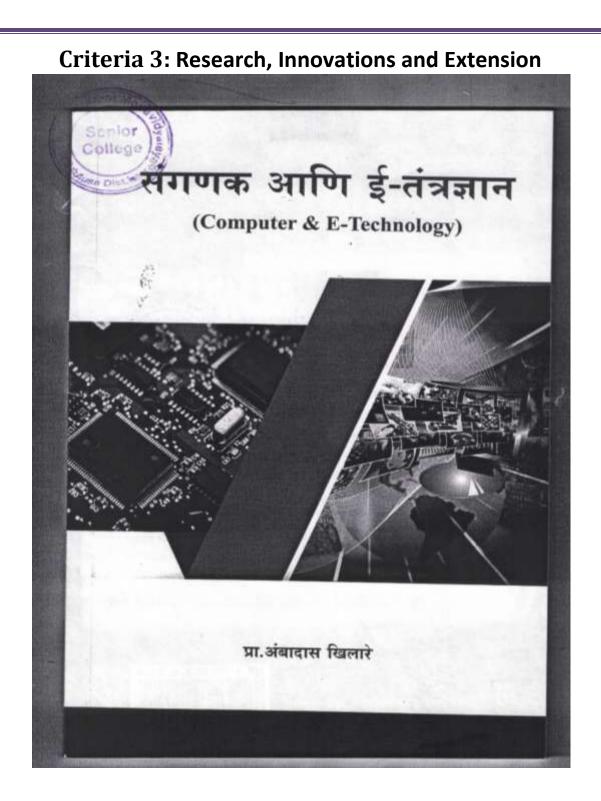
I express my deep sense of gratitude towards Hon. Gabininath maharaj Ausekar (President of Mahara Swami Shikshan Prasarak Mandal, Ausa) and Shree Hon. Girish Patil (Secretary of Mahant Swami Shikahan Pranarak Mandal, Atesa)

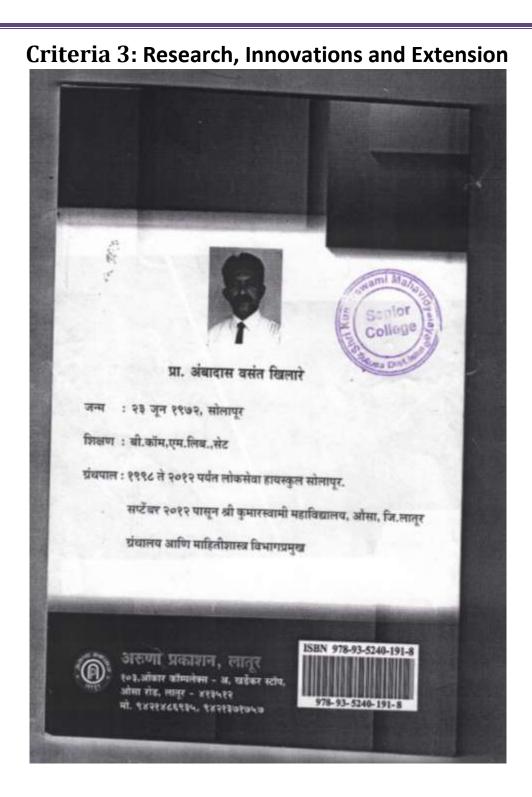
Lalso thankful to Hon.Principal Dr. M.M.Betkar, Dr. S.T.Nakade, Prof.C.G.Patil, Prof.Shrimati Bhosale J.H., Dr. S.S.Kale, Dr.J.A.Kadam, Prof.V.S.Hasabe and many other teaching and non-teaching staff members who motivate me for the same. Lalso thankful to my wife Sow. Sangita, Son Vishnu, Daughter Monika and Daughter-in-Low Shital.

I am also thankful to Shri, Biradar R.S. for his valuable support and guidance. I also express my thanks to Mr. Virbhadra Guive and his tears.

I Shall be glad to receive suggestions on my book both from teachers and students, so as to consider them for inclusion in the next edition of this book.

Dr. Misal S.D.

श्री महंतस्वामी शिक्षण प्रसास चै संस्थापक अध्यक्ष सद्गुरू यांच्या चरणी..

राष्ट्रीय सेवा योजना पर्यावरण संवर्धन एवं नारी सम्मान संपादक – प्रा. डॉ. अनिल दिगंबर वाडकर

ISBN 978-93-91689-18-6

अरूणा प्रकाशन १०३, ओमकार कॉम्प्लेक्स - अ, खडेकर स्टॉप, औसा रोड, लातुर

मो. ९४२१४८६९३५, ९४२१३७१७५७

C सर्व हक्क लेखकाधिन

: प्रथम आवृत्ती :- डिसेंबर २०२१

: मुद्रफ : आर्टी ऑफसेट, लालूर

अक्षर जुळवणी : हिंदवी कॉम्प्यूटर, लातूर

मुखपृष्ठ रेखाटन :- विरभद्र गुळवे

मूल्य : ६००.०० रुपये

^{*} 'राष्ट्रीय सेवा योजना पर्यावरण संवर्धन एवं नारी सम्मान' या पुस्तकातील मर्व मते आणि अभिप्राय संबंधित लेखकांची असून त्या संबंधी प्रकाशक, पुढक व वितरक महमत असतीलच असे नजे.

आजावी का अमृत महोत्सव नारी सशक्तीकरण

Dr. M. M. BETKAR Principal, Shri Kumarswami College, Ausa Tq. Ausa Dist. Latur (M.H.)

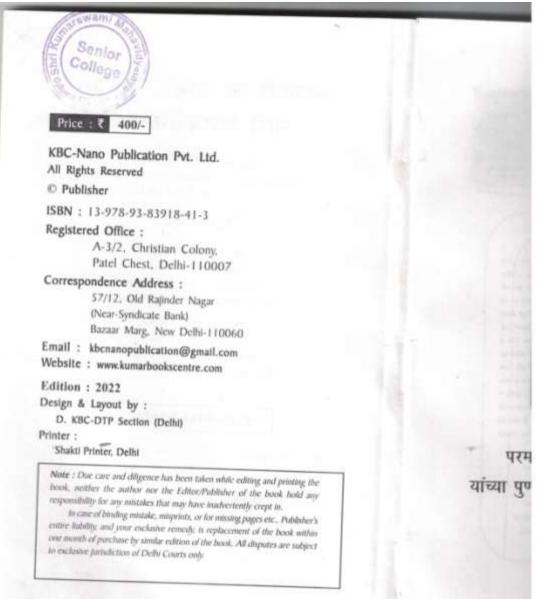
EDITORS

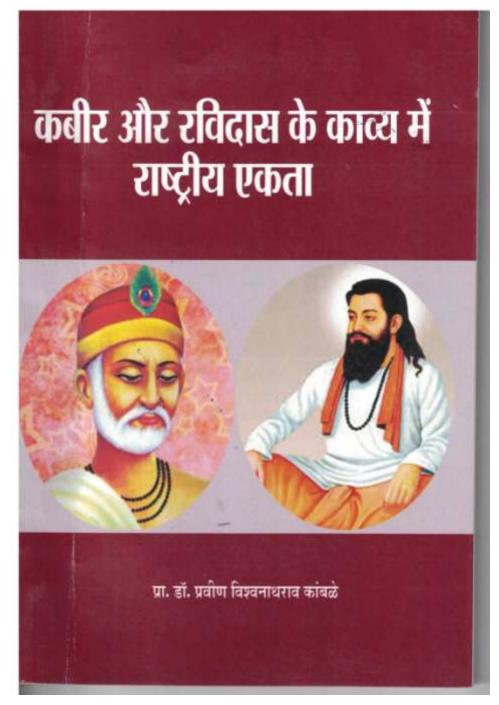
Dr. D.S.PATWARI Assistant Professor, Department of Political Science, Shri Kumarswami College, Ausa

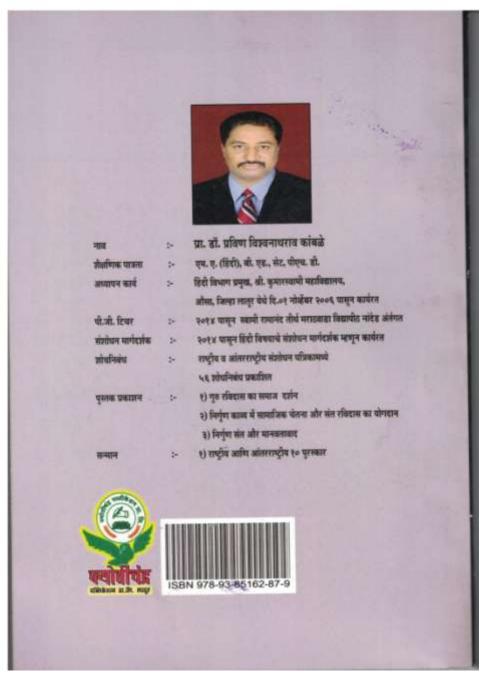
Dr. S.K.BALOURE Assistant Professor, Department of Sociology, Shri Kumarswami College, Ausa

EDITORIAL BOARD

Dr. S. B. Ashture Dr. K. B. Dhone Dr. A. S. Kamble Dr. V. R.Waghmare Dr. S. S. Kale Asst. Prof. J. H. Bhosle Dr. P. B. Deshmukh Dr. K. U. Choudhary

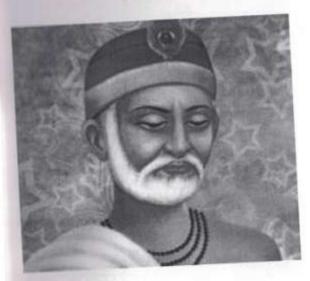
ISBN: 978-93-85162-87-9

- कवीर और रविदास के काव्य में राष्ट्रीय एकता प्रा. डॉ. प्रवीण विश्वनाथराव कांबळे
- प्रकाशन क्र. 17552
- © लेखकाचिन
- प्रकाशक ज्योतीचंद्र पब्लिकेशन एल.आय.सी., कॉलनी, लातूर, ता. जि. लातूर - ४९३५३९ (महाराष्ट्र)
- अक्षर जुळवणी विकास ढमाले, अनंत कोटीवाले
- मुखपृष्ठ
- विकास ढमाले
- मुद्रक ज्योतीचंद्र ऑफसेट प्रिंटींग ॲन्ड बायडिंग
- प्रथमावृत्ती : 09 फरवरी, 2018

· upor 200/-

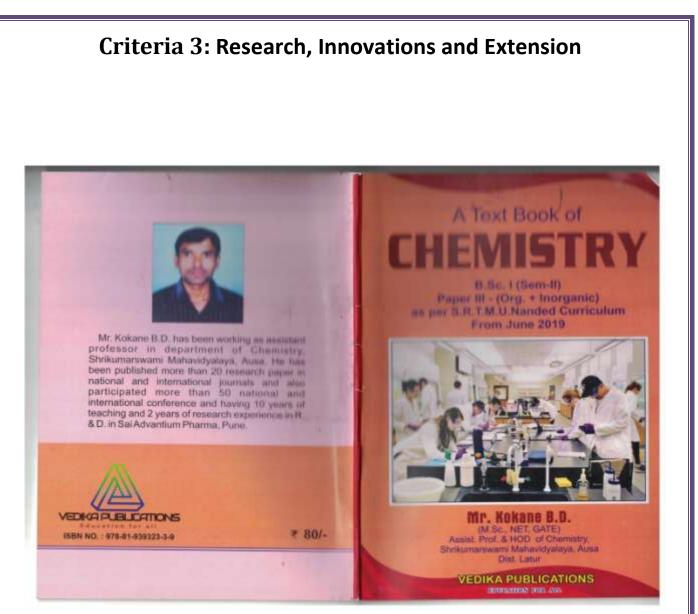

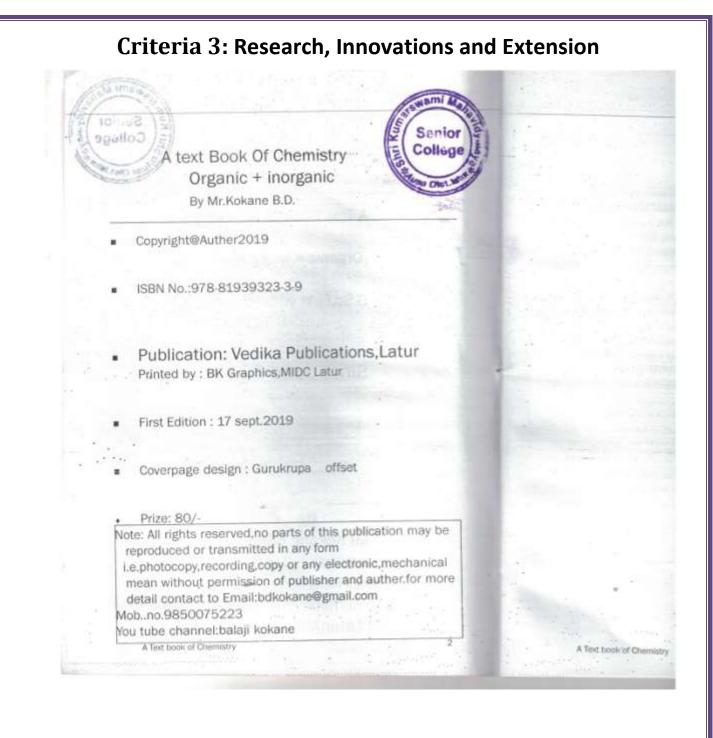
महात्मा कबीर

प्रा. डॉ. बळवंत विष्णू घोगरे (एम.ए., एम.फिल., सेट, पीएच.डी.,) लोकप्रशासन विभागप्रमुख, श्री कुमास्त्वामी महाविद्यालय, औसा, जि.लातूर

ज्योतीचंद्र पब्लिकेशन, लातूर

ISBN : 978-93-85162-73-2

• लोकप्रशासन प्रा.डॉ. बळवंत बिष्णू घोगरे

© लेखकाधिन

- प्रकाशन क्रमांक 3551
- प्रकाशक
  ज्योतीचंद्र पब्लिकेशन
  एल.आय.सॉ. कॉलनी, लातूर, ता. जि. लातूर 413531.
- अक्षंर जुळवणी
  - श्री. विकास ढमाले, श्री. अनंत कोटीवाले
- मुखपृष्ठ
  - श्री. विकास ढमाले
  - मुद्रक ज्योतीचंद्र ऑफसेट प्रिंटींग ॲन्ड बायडिंग, एल.आय.सी. कॉलनी, लातूर.
- प्रथमावृत्ती : 15 ऑगस्ट, 2022
  - मुल्य 250/-

मांजरा खोऱ्यातील जलसंधारण व जलव्यवस्थापनाचा आढावा (लातूर जिल्ह्याच्या संदर्भात)

4

वॉ. सुनौल रामचंद्र पुरी

मानवाच्या प्रभौन संस्कृतीचा अभ्यास फेला, तर एक गोए प्रवर्णने आणवले तो सण्डने मानवाच्या सर्व संस्कृती आण्याच्या काठीय उच्चा राहित्या अहेत. मानची संस्कृतीया हजारों वर्षाया इतिहास हेयं संगलों, हीनगरणी प्राणीन संस्कृती यहित वरीष्या करते प्रिकाशिय हजारों वर्षातातील नगरते संस्कृती दिश्व य सरस्वारी या न्यांच्या परिवरात व्यारली, यॉन्सी प्राणी, यारतातील नगरते संस्कृती होन य सरस्वारी या न्यांच्या परिवरात व्यारली, यॉन्सी प्राणीन संस्कृती होन्हेंगन्हों विषय पीत नदीन्या आस्त्राचा निर्माण झालों. आदिम काठ्यातील जयम्फेपाएन सुसंसकृत अप्रायंत काठावा प्रान्तवा आस्त्राचा प्रात्त व्यारली, र्यात्त जयम्फेपाएन सुसंसकृत उत्तम वसाहती उत्तरत्वना नर्वाच्या आवार पीतला. भारत व्यावर गेले. त्यानू त्यांचे प्राणीन प्रात्त काठतम वसाहती उत्तरत्वाना नर्वाच्या आवार पीतला. भारताल्याक्री गंठाव्या, त्यांचे काठात प्रात्ती काठावायूव संस्कृती विषयति कांच्या न्यात्त. महात्राप्तक्री गंठाव्या, प्रपरा, लामे या नर्याच्या काठावल प्रात्वार प्रात्वार्थ क्रिकृती विषकींगत केत्या जासत. त्यागुळेप ता रात्तरवानात प्राचीन काठावत प्रात्वा काठ्यायूव संस्कृती विषकींत के किला केत्या जासत. त्यागुळेप ता रात्ररवानात प्रात्ती काठावा प्रात्ता काठावा प्रात्वार सात्वार्थ प्रात्वेत योगात्या संस्कृती होडलन से त्या जवत्य, तोच तात्व्यांचा काठावल प्रात्वार्थ होडवल्डी क्रांक चार्याया संस्कृती होडलन संस्वार रात्ररवानात प्रायीन काठाती त्या वाग्यायाया त्यावावळी क्रांका चोगात्य संस्कृती होडलन संस्वार

यागण्डले भारते गोवन शेवकुत होती करण्यास प्रारंभ केला तोखा त्यास जारसंघर्थन व जनव्यवस्थाननारी आववण्डलात तरहू लागली. चलूनचा वानवाने हायोन काळार्यासूच ऐतिहासिक जनन्वतीतावाबल जालांवार्थने य जाल्यवारवार्थनां इंच्येत केले. स्वत्यवार्थे प्रत्यापत्री आसलेत कते अपीत त्या गायार्थ्य संस्कृत्वेत झालेले रूपलेतर लगा प्रकारची जलाधिष्ठित संस्कृत्ये मालवाने शेकडो कर्ष जानन केली.

सिंधु संस्थृतों हो पाराणतील सबीत प्राणीन आगठे संस्कृती म्हणून ओवल्वली जाते. ही संस्कृती हरियाणा, पंजाब, राजस्थान, गुजरात च आतच्या पाकिस्तान मध्ये प्रसरली होती.

लप्त्र : वसा आणि वारसा / १२०

तिष्टू च सरस्वती नदीच्या बच्छवर था संस्कृतीतील भारतीत भारत किवाणे अवळजात. या संस्कृतीतील आंक प्रवाराष्ट्रभे त्या बाजी पाणी सठाविषण्याताठी तिरुप व्यवस्वा केत्तेली हिस्टि. त्रथल विहिते, तलपथ यांचा सभावेश होता. जोनाखीत था ठिवाण्ये नगराच्या बाज्युं जण्ये साठविषण्यासठी सारेत तलावांची साखळी होतो. त्यांकी एक तलावा घरत्वा खते, ते पाणी पुरूष्य ताडावात वातून जाण्याची व्यवस्वा केतेरते होती. त्यांकुठे करालाव घरत्वा खते, ते पाणी पुरूष अंदर्वपूर चळण्यात्रेवजी एकपछांवराठ एक असे सर्वेच तलाव घरतील, असी त्येचे व्यवस्वा होती. पात्रिवाव त्या राहराम्प्यं व्यवसाचे पाणी वातून वेल्याची चांगलो योगचा होती. जाही किवाणी यांव पाल राहराम्प्यं व्यवसाचे पाणी त्यांतून वेल्याची चांगलो योगचा होती. जाही किवाणी यांव पाल राहराम्प्यं वावसाचे पाणी नाहन वेल्याची घंगलो योगचा होती. जाही किवाणी यांव पाल राहराम्प्यं वावसाचे पाणी नाहन वेल्याची प्रताल प्रत

लाकूर जिल्हा य सारावर्द्धाच्या गरिवलेस असून उत्तर असांसाण्या १८.".५" ते १८".७५." लाकूर जिल्हा यहारावर्द्धाच्या गरिवलेस असून उत्तर असांसाण्या १८".५५." ते १८".७५." जोग व पूर्व रेखांश ७६". २५, "ते ७७" २५." जीगायचा परक्तेणा जाहे, जिल्ह्याच्या पश्चिमेस व दक्षिणेस उत्तराजवाद, सावजेस सोड, उत्तरेस प्ररथणी, ईसाजेस नॉरेड व पूर्वेस कर्नाडल राज्यातील सोडर जिल्ह्या जाहे."

भारत त्याचा लाग. प्रायुक्तिक रखन्मा : तिलक्षाचा बहुतील चाप हा मालापाट पठाराया समून, चुचागाफी समुद्रस्माटीपायुक्त्वी इंची ४५०मी. ते ७३० थी. १रम्थान आहे. बालायाट पठाराया हा प्रदेश गोठावती व भीषा नार्वाच्या खोन्यांच्यात्तरप्पान असून, या नार्तानस्वार प्रात्मपांचा मालापाट एठा लालांग्रमालमा आहे. बालायाट पठार उत्पालायाद व चीठ निलापालू। पूर्वेस लालूद जिल्याल प्रात्ताने आहे.

जिल्ह्याचा आग्नेच व रविण्य थाग तेरणा थ लायरभा या नदी खोन्यांचा आहे. तेरणा व मांजरा नयांच्या होग्लांचा बालागांद एतार हा जलविषाज्यक आहे. तसेच धोन्सां थ मांजात लंदी निरसार प्रकृष्ण दरम्याल बालायाट बॉगररांगा आहेत. उरगीर सातृक्ष्यालून एक जालविषाजक जाती. परळी-उरगीरायांगे कंनीटक राज्यातील बिदरता जालारां रहिस्पाने म दस्तां या जालविषाजकाच्या कटकावकान गिलेता आहे. या जलविषाजकाची जायल घाणाल देवी जावल समूच आग्नेवेकडे तो क्षमी होते गैली आहे. या जलविषाजकाची जायल घाणाल देवी जावल समूच आग्नेवेकडे तो क्षमी होते गैली आहे. या चर्चस साधारणत: ६ २५ मीटर उंधीचा जसून स्वतुररोड रोग्लेवेमात्रकालवा कन्दीय आहे. कथी दंधीयांच पळारांची एक पूजा चाजूरत्वाकडून रेशायेकडे गेलेली आहे. ती हिस्पा ताजवंदणहून २ कि.सी. प्रवेश असून, पुढे तो पुढेम स लंतर देशान्येस लावाडाव्यकतून जिल्हाच्या बाहेर कती. या चाणात त्यांची देवी ५६० मीटर आहे. या कटकायल लानूर-गोंदेड रक्ता आहे हा कार्यक करता राज्य त्यांची संची ५६० मीटर आहे. या कटकायल लानूर-गोंदेड रक्ता आहे हा कारक कती रा च तिरुक तरीया जलविष्या करता हो प्रा

बहुद भागे. या धागात त्याचा क्या प्रभुष भग्रद आग. या भागमण्डल लगू गण्डव स्तात का इटफ़ मन्यह व किरु नहीं वा जावित्त्वालक कहों. १ पराठी-करागेर लोहावागीच्या उतरेस परियय-पूर्व पू-उज्जवाबाल्य अनेक लहान लहान जात्ववार उतर विसेस पहलात. जिल्हाज्या उतर व इंटाज्य चाग मन्याह नदी खोल्याचा असून, या इवेद्याची जेची समुद्रावराठी पासून ५०० सेटर पर्वत आहे. गुम्दात क हायत येचे ४८० मोटा उंचीचा धाग आहे. बालावाट पाराणा चाग स्वार साध्याण हालांचे आहे.

विषया भार कार, भारतभार भारतभार भारतभार कार्यक्र भारतभार कार्यक्र कार्यक्र कार्यक्र अनेक ल्हार कुलाव कार्यक्रमाई के साथे वाधवारण हार्यक्री कारे. होगरा करेता कार्यक्रमाई के साथे वाधवारण हार्यक्री कार्य ७३३ मीटर उपीपा, तर यात्रवळाणका ७२६ मीटर उपीपा डॉगर कारे. यहकळ वायात्रवळ डोगरा क्यांनिकरिया वहकज मेट के 'साव्यक्र केट' हार्यतात तहकळ वायात्रवळ यात्र उद्येति- औरत इडाव्यवा भार एक वल्यियात्रक हारे. या भारतपुर अन्ते का ल्यान जानवळा उद्येति- औरत हार्य प्राप्त क्यांचियात्रक हारे. या भारतपुर अन्ते का ल्यान जानवळा उद्येतिन कोता नदीय थ इनरेत प्रनाह वरीय सिकतात. प्रमार नदी खोऱ्याचा भार स्पर का

) सासूर : बसा आणि वारसा / १२१

SKSM, AUSA

नाव होय. पेथील अपरिष्ठान (Coarse) जांत्रा प्रस्तारातील डिसूज विश्वणामुझे येथे प्रसम

नाव होय. वेपील अपरिष्कृत (Course) जांधा प्रस्तावली डिशुळ विश्वणामूझे येथे जलम प्रधारचे शिल्प विमांश होड शालने चारी. या लेगी प्रान्धुद्ध २५, व ६ पाल्यता इंतर देणपांमध्ये क्रींन व पट्याह डाल्पानुळे पास्तुशासीय, तित्त्वारास्त्रीय क्रिल्ट्ये नहींथी प्रालेनी आदेत. संपत्री झा, ६ : हे दुपालसी लेगे वासून, या लेगी समुतातील हे मुख्य व पाल लेगी आहे, प्राणेक मयलवानदील मंदापधी प्रवदानी हों दोन-दोन पाली कंतेल्सी आहे. हे स्वेगे श्रेष्ट, २४ यी, सांग य २१.३३ मी, तेव अत्रे पालेल प्रालंक म्वान्यावरील मंद्रप प्रकांशकालात काल्यामूझे प्रकामून दुसान्वत प्रवेश करते पालेल प्रालंक म्वान्यावरील मंद्रप प्रकांशकालात आहान्यामूझे प्रकामून दुसान्वत प्रवेश करते थेली, तेव्यवस्थीरील प्राणंत्रात अट्यदेने संग आहे. त्याम्यल्याधालित इसरेमखील मंद्रपत जोवदायेलांद चौरसामूझी १६ मनंघ आहेत. या मंद्रपति अल्पे माने प्रयोहत संसूत, त्याच्य वेदिकेनोवली प्रदिश्चित्र प्रतिलंगा वठी. गर्भमंदिराच्या प्रलोग प्रितेश संग संग ताल्येककील प्रेत्साचली स्थायान्त्रीला वाले त्यां तर्भमंदराच्या प्रतीन प्रतिल्या संहरा संवरत के प्रविक्तीयली प्रतिसंग पत्र द्यीलतेला वती.

ताद्रामगान्धाकरील दक्षिणेकडील मेहच उत्तरेकडील मेहचार्यका खालील यात्रवीया हरेदलेला असून, ल्यल उलाण्यामाठी माल याग-वर्षचा मोपान आगे. वा मंडप म्हणजे बोदा वगुहाची केलेली होमळ - नक्कल होंग. मागील वेज्याऱ्यात - ओजस्तू न येणाऱ्या स्थितीतील भूमी जसल्पा तरी त्या ब्रह्म, विष्णू व महेशाच्या असल्पात. या लेण्योच्या पृष्ठील बालूस एक ल्यान प्रिवर्तिण आहे. उत्तरेकवील तडपंडपाला डाल्या पिलील बरील बजल्पाचरील पंडप्रत वाण्यासळी सोयल पर्ण आहे. संवधात पर्णील बाजूस गर्थपरित उत्सून, त्याण्या पारसी कोप-चंचर ग्रारणाल्युका चार गठेउ चौरसाकुली स्तंथ आहेत. गर्थपरितल मध्यप्राणी विधाल आवाराचे विधालिन असून, त्याच्यात्राणीर विलीत पंटली घरवल किया तिसून वेषण्यासाठी एक खन्म आहे.

चीक्षणेकदोल प्रवारत मंडचल एकप्रकार इस, विष्णू व सहेवाच्या ऊंच मुन्डे आसेत. संगर्भ ж. ४ । सेथे ж. ३ च्या उत्तरेस असलेने हे लेखे 'अहायेव लेखे' खणून ओळधले जाते हे लेखे ८८.२९ ४ ९९.५१ मींटर आकाराचे उसरत लेखे जाते. या लेख्याचे रवसण नंदीमंडप, मंडप आणि पर्पपुर किला गर्थमंत्रिय आसे जाते. या लेख्याचे रवसण नंदीमंडप, मंडप आणि पर्पपुर किला गर्थमंत्रिय आसे जाते. या लेख्याचे रवसण नंदीमंडप, मंडप आणि पर्पपुर किला गर्थमंत्रिय आसे जाते. या लेख्याचे रवसण नंदीमंडप, मंडप प्रारंभ मुलिक्रिल्यांच्या ज्योडपा आसेन. वर्षमंत्रिया प्रुपये ज्याच्या अपसेत. इतर प्रारंभर मुलिक्रिल्यांच्या ज्यांडपा असून, ल्यान स्वीमूर्यांचे आहेत.

तरात्र आठात, शारणातील गर्थमादरात्रा आरता जानूनी कवर्ष्यार आठत, राभमीदराज्या दुशस्य इत्रत्याल आठेत, इंशर प्रारंजन मुर्विशिल्लंबचा ओडया असून, त्याल स्वीम्पुरीती आठेत, गर्भपुरात तीन पुट प्रथिये सिफरिला जो. या लेण्याच्या बानुष्या पिसरीका मोटाने जिल्प्यट आहेत, त्यारील कार्ती जिल्पे यूपूच जस्पष्ट झालेली आतेत, धारतिया लेगी क. १५ च्या य चेरूजरुपा लेली क. १६ फेवेल केल्प्य इंग्लेली आतेत, धारतिया लेगी क. १५ च्या य चेरूजरुपालेली क. १६ केल्पल, तर उसरेकडील भितीकर हीव कव्यनाप्रका जिल्पायट आहेत.

वानारम वेष्णव पटामध्वे वराह, नइविंह या उनलाहांचा त्यापडमाणे योवर्धनन्दिरधारी, कलियामदेन, घोडपाचे रूप घेडल आलेल्या केसीचा चय यायाराज्ञा कृष्णलीलांचा यमावेश होतो, तर श्रीम पटामध्ये रावणानुग्रह, उमाम्वेधर, तोडप, तिराहेषुध्य आणि समुद्रमेयनाच्या विख्यांचा सम्प्रवेश होतो.

या सम्यानीय सताये लोगे (ताकोलाये लेगे) करपून ओकवाने नाते. हे लेगे १४.९४ भी हेद आणि १०.६९ मी. खोल आहे. भंडप आणि ल्याच्या मागे गथेगुड अमे या

लासूर : वसा आणि प्राप्ता / २०१ 👩

लातूर जिल्ह्यातील गढी/वाड्यातून लढला गेलेला स्वातंत्र्यसंग्राम (इ.स. १८१८ ते १९४८) ...

१४

वॉ. सुनील रामचंद्र पुरी

इ.स. १७२४ मध्ये मीर कमरुदिन चिनविल्सीआग्रान उन्हें निजाम उल-मुल्क धने हेवराबाद राज्याची स्थापना केली. जिन्द्रामाचे सर्वात प्रबज साहू घरावेडोले. इ.स. १७२८ पालखेड, इ.स. १७३७ मोपाल, इ.स. १७६० उदगीर, इ.स. १७६२ राजसभूवन च इ.स. १७९५ चया बाहमरेच्या लढाईन मराठ्यांनी निवायाचा पराभव केला होता. इ.स. १७९८ पचेंत खडावीच्या निवनमाच्या ररखाला फ्रेंचांचे वर्णस्व होते. त्यानंतर हेरराव्याच्या ररवातात ईप्रलीचे वर्णस्व निर्वतमीश्चा परमारात्रं आत्माच वरमत्व कातः त्यान्तात् हररावचट्या दरमारात इक्रवाच वयस्य भादाले. प्रेंकन गर्वतारा अत्माल लॉर्ड वेलेस्स्टेच्या तेनातों फीलेला काठी पाडापारें भारतकारीय पहिले ग्रान्त्र देवरामारण होते. हैररावारणे स्थापांत्र्य १२ ऑक्टोवार १८८० रोजो नव्द झाले. पूर्व इंग्रेजनेनी निर्वतामाण्ड्या नावाने, पण त्याच्यात्र ख्रियंत्रे थ ह्यान अत्रिक्ता ग्याच्या एंखरेखी खालो आणि रेक्विडेन्सच्या पूर्ण ताव्यात असलेन्त्री प्रोन स्थार वेल्ली. तीच पुढे प्रैयराधार व्यस्ति खाले या नावाने ओडावली जाऊ लागाली. या सेन्याका निर्वात्माच्या तावा नामान्यव होता. या घठेन्वेच मुख्य कावनी बीलाराम केरे असून, लाग-न्यान कार्यप्रका केर्या नावन होता. या कार्यप्र लिगजगुर, बखतल, करेशल, इलिबपुर इत्यादी डिकाणी कार्यम करण्यात आरम्ब होता. सेन्द्राच्या सदाने दीकांगी दिनामासका राज्यातील प्राप्ती बेडे मोहून काठले. विनामतिरन्त्र वि बेडे केरायार राज्याया राज्यात्राज्या राज्यातील प्राप्ती बेडे मोहून काठले. विनामतिरन्त्र संगत्रेच्या मदताने दालगान (ननामाच्या राज्याताल सज्या वड माहून कावरण, नाज्यामाकरच में बंदे वैरागम्बर राज्याच्या कांग्राचा-क्योणस्था तरी भाषात सतत चाढीस वर्ष होती. जीरंग्राकर चेंबील चित्रकर्ण बंद (१८२७), जीरंड जिल्ह्यातील हटकरोचे कंड (१७९२) ते १२२०), विषद आणि उत्पार्थ्या चित्रह्यातील देशपूर्व्याची पंडे (१८२७), लिरोंच व स्वइदेकपुर वेवील वात्रे-स्वार्थ बंड (१८२२०), रापचुर वित्रह्यातील वोरपत्रचं बंड (१८२९) अली जनेक बंडे या वरवाल झाल्ये त्यापीयों इ.स. १८९८ गणील मराप्रावाड्यातील बीड जिल्ह्यातील धर्माणे प्रतापदायांचे बंड

लानुर : क्या आणि वास्ता / २४२,

लेण्याचे स्वरूप आसून वाही लेण्यात पायऱ्या यहून प्रवेश करताना पुरस्ती वायनॉमेल लाग लग्याय स्वरूप आहुन बाह लग्या प्राण्य प्रभुत प्राप्त स्वरूप आहुन स्वरूप या.काम्नोप्तीच्या जलतेल जंगाला चिकटूत प्रकृष यात स्वरूप बाहेत. तार अतरील मेडज चोहेबेर जंग आहेत, मंडयाया घागी त्यांगुड आयुन, त्यात चतुर्घुत विग्रन् आहे. या विग्रन्थ मागील दोन हाताल यदा आणि प्रज्ञ असून, पुरुष्या रोग हलाता संध आणि पोलाफार था out.

धेवील लगन स्वयनपाल एक जैन लेगे नाहे. हे लेगे टेकरोंच्या पक्षिण टोस्स आपून, ७.३२ भी. कंद ५.०३ मी. खोल आहे. लेग्याच्या मागील भितीत बसलेगा तीर्पव दाखीवला आहे. खुरोसा देखील अत्य लेग्यांच्या माआवाफन हे लेगे इ.स.च्या नवन्या मतन्त्र

प्राव्यवह जाड. कटाना पंचान जन्म राजपानि का जनारावेल खोरहो असारे. या लोगोंच्या जगर मानूम आणव्यो एक कमरे उंभीमें लेगे जारे. यातील मंग ५.१८ मी, श्रेद थ ७.०१ मी. लोब जारे, गर्भमंदिरात्या मगरीन मर्राकाणा पच १०.६१ व लोबीचा जारे. हे लेगे जीनाराय अनियांग्रना आवधराचे आसून, गर्भमंदिरातील वाज् विज्ञीवधिकजावरणेलील विषणुप्यूली आहे

टेकडोच्या कठाऱ्या यर तीन-धार दालनवजा लेपी आणि लडान गर्थधरिर ज्वतं धर्नतर समोरील बानुस एक लेगे आहे. या लेगीयत मागील बानुस गर्थधरिराल शिवनि असे, येथे प्रचलिया पंच नहीं, या लेगील उत्तरेकडे अलगधी पीन कक्ष असून, दुसऱ्या वक्ष

अखर, चय प्रशंधरण्य पच नखां, या लंगगेत उत्तरेफडे अलगायी योग कास आसून, दुसन्या वक्ष इसिलेकडील भिगीत गर्गमा आगि परिष्यासुरावर्गरंनीची प्रतिया करेरलेली आहे. म्याएंच लेगे व छ. ३ च्या दुम्मनली संगण्डामके देवज्वीच्या पदावतार भाजायरकोर्ग मात- लाउ एकारम चौरेरे जेतेत. स्यातीत्व काही हैंच व काही वैण्णव आहेत. टेकडीच्या उत्तर टोकच्या परिषेत्रात सुगत याळीस लहाव-ल्छान एम्याग्य माँ आहेत. ज्यातील काहींना समोर मूलमुखे आहेत. येगील विजन्मवस्तन ली लिंगायत पंचार उद्यापार्थी अध्यानीन उत्थापूर्धोची असरावील

या लगन व्यायल्यातील होय आणि वेष्णव लेण्यांना ल्यांचे तलीय

या स्वयन स्वयाव्यवातील त्रांव आणि वैभवन संपर्धना त्यांचे तलवित्यमा वास्त्रुपाठ विशिष्टव, निर्मार्टन देव वेष्ण्रताषुत्रीयि मुनिशामधीप वेश्विष्टयं इ. वाबीमुळे जावाणी ल च्याप्तरपाल या लेगोस सासनार्थ स्वयान आहेत. या लेग्यरांथ जवात वासेस्याधायण्यले ८.स., इतनक स्वारं, राधवाने या लाग्यतामुहास शास्त्र मंत्रवित स्वारक्रम्या दर्जा तैलेला आहे. याच्य देकडीस्व्य माल्यावर नेगर सेन सालामाओं मंग्रिट, गौरपाना एगा व रेगुकाने मंग्रिट आहे. या मंग्रियासमंगर देन देगमाजा आहेत. त्ये नगराजीय याज्ञ स्वरते. हसबेम्प्राय मुक्ला प्रथा र खरोरवायमूटा जारेत १९. मिन.डे. जांतरावर हस्तेयाल नाग वेडियाजन्वजीत एक्ष देकडीच्या कृषे वाल्यूस योन मिलाल गुपा खोरानेल्या आहेत. पश्चिम्पांक वानू सहेम्प्राय पुष्टा र खरोरवायमूटा जारेत १९. मिन.डे. जांतरावर हस्तेयाल नाग वेडियाजन्वजीत एक्ष्म देकडीच्या कृर्व वालूस योन मिलाल गुपा खोरानेल्या आहेत. पश्चिम्पांक वानूलाहे १४.९ ४ १३.९० यो, जाकवाराच्या एका विश्वात गुपिसको पर्योह्त व प्रदर्शनग होगा. मंडपात प्रत्येक रागेत च्यर अशा तीन संस्थरांग शिल्या त्यां वा देवडीवारी। रावचे प्रत्येक प्रवाद डालानेली आह. काल गिप स्वर्थना राहित संस्थान त्यां वा देवडीवारी। गुंडांचे संपूर्वत पडवड झालेली आहे. जाला लेचे पुन्तरी राहलात. इंदर्जन इत्तीबेट लेगी

वेसनेन हे अपग्रेयच्या नेमाल्येस २५ फि.मी. अंतराध्यर असून, या गावात करीं। नामक देवची आसून, स्वावर बाबी लेखी, गंगगाम न्यासाज गणमक सन्पृष्णाची सम देवचीच्या इतराज्य खोपकाम करून तेथे स्थानिक प्रायस्थांनों बांध्यलेली छोटी-छोटी मं अवदेश.

प्रयोग लेगी टेकडीप्रयाने ही टेकडी दिश्वत थ सन्दिष्ट अशा जॉमा पण्ड

सासुर : बना आणि सारसा / २०७

हेपराबाद कॉन्टिनेन्ट्या अधिकारी लेपटनंट सदरलेण याने मोडून कावले. धर्माजी प्रतापराव यांनी चोडपासून ४५ मेलाकील 'दियों' या गायातील आत मुरुलोच्या गढीच्या साक्षा चिमा शेला.

इ.स. १८०० ते १८१९ दरम्यान झालेले नांदेड जिल्ह्यातील इटकरांचे बंड सर्वात मोठे होते. हारणाम लालुम्बस्तरिल भ्वेम्स हे मा रण्डावाचे मुख्य डिफाल होते. त्वेषा वेभील गढीला विरूषाचे त्रव प्राप्त झाले होते. गढीभोवली १२.१९ मी रुदीचा आणि ७.६२ मो खोल आस प्रोपम जोरण्यात आला होता. इंप्रल मेवापती मेक्स पीटमनच्या नेतृत्वाखाली लाड्याला गंतरेच्या या लहादामध्ये -

ъ.

रसेल बिगेइचे १७८० सैनिक १७१ लोका बेगर इन्फ्रन्ट्रीची पहिली बटलिकन, तिसरी बटलिकन अणि अटिलवी

पोडराज ३ रिसाल, २००० सैनिक कंप्टन इच्छोन डेकिसच्या नेतृत्वाखाली इनक्या मोठ्या घीलेच्या साहाव्याने या घंडत्या धीमोड बेलत. मेजर जार लो. बहेन

'हेदराबाद कॉन्टिनवेन्टरप्य' इरिहासला कंपनी सरकारच्या फीलेने हिलेला सगळ्याल कठीण लगा म्हणने हटकरांचा संघर्ष सेला, जसे म्हटले आहे.'

तुर जिल्ह्यातील गढी/बाढ्यांच्या साहाऱ्याने दिलेला निजामारुद्ध व हेदराबाद केन्टिजेन्टविरुद्ध लहा

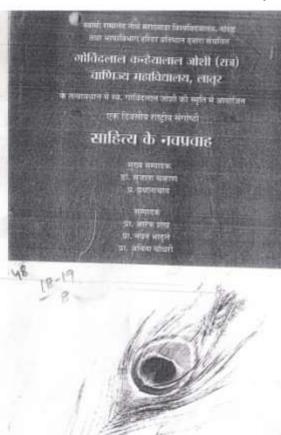
लातूर जिल्ह्यातील जिल्हालिय देशमुख याने इ.स. १८२० मध्ये उदयीरचा फिल्ह लप्तूरि जिल्ल्यातालि शिवालिग देशमुख पाने उ.स. १८२० गभ्ध उदयोरचा फल्ल्य तार्थिण आसपायण्यी लाण्यात घेलली होती. डिसेंबर १८२० गभ्ध हे बंड लेक्टर्नट सररारेक्टनि मंदेहन काढले. तो माणलो, २४ डिसेंबर १८२० रोगों त्यांने मुलीवाली गांवावर हल्ला केला. दुप्परी ४ वालता १०० मालले कितन पदी प्रावतल्या वांगेलाना उत्तरली, कुल्लावा उने त्यालेल्या अनेकांना त्यांनी डार मारले. त्यात एक पुढाएँ मालानों बहेलये हा होता. लिवलियाने राजे गढी सोडून गोनेगावच्या गढीत आश्चय घेलला. गोलंगावची गढी मजनूत क ऊंच तत्व्वरीयुक्त होती. या गढीत मेच-त्याय हा दरीहेखीर रात्रत होता. १९. स्वर्रलंगड जन्मढा पूरी सेन्य व दावणीडा मान्यलाउने कर्या गोलेगावच्या गढीत अन्त्र व्य नसल्यामुडी त्याने गोलेवावच्या गढीधर हल्ला केला नाही ' अहेंटेन्डेट फीडेंसे २४ ते ३१ डिसेंबरच्या आध्यप्रव्यान गुलीआजी, गोलेवाव जाणि चारीलगाव हे किल्ली पेडल हिल्कींला यांचे बंड मोडले.

अध्यक्षधान सुगर्भजव्या, गानेगाव आणि कांग्रेनगाव हे किल्से पंजन रिफाईरंग सांचे बंद गोहते." इ.स. २८३२ मध्ये लागूरचे देशमृत्व अधिन शिरायोगचे देशपंडे यांनी बंड गोहते. एप्रिंस पर्वन्तात यहेलावार पांडिद्याने लिपिपाया सप्ला केला आणि लाग्रेस विरुक्षे किल्सा हस्तागत कहला हे घंड मोतून कातरते." इ.स. १८५२ सभ्ये लिस्ट जिल्साल निगण्याने बंड तभागले. हिंगतेली आणि गुल्सगां येभीग फैलिटर्जर प्रजेशया लुक्सप्रोंड प्रिंगतीजर मेंग पांच्या शुल्सपाली ८ मार्थ से इ एप्रिस रस्य्याल सावरगाव, लीडी, बुटी, जळकांट, दापली येथील गडवा आयल्या ताब्यात येजन पांडून टाफल्या व बंदाण्ड सोमोड केला."

पोडून टाकल्पा व बढागल बामाड कता.' सम १८५७ ज्या स्थालंज्यपुदारण्य काळात हेपराधाद संस्थानगाही ठिकडिकाणी ठठा इतने होते. तात्म्ध टोपे पार्ठीकालेण्या थ न्यावसाहेश पीताण्यांचा इतनक स्थाप्तः साहारकार उत्पत्तीया जारस म्हणदिष्यांच्या राभराव ऊर्फ लंगवहादूहर्ग चा भागात संघटना स्थापन बास्त कार्य केले होते" इ.स.१८४७ मध्ये रामरत्वास भानको (जि. थिरर) येथे प्रकडण्यात ठाले. त्यांच्यावर सरकार्ताचारुद्ध पुखारण्याच्या तेतृवे प्रोतन्त्रादध्यंचे लगाले करणे हा आरोप होता. रामराय ऊर्फ जंगवहादूरने बिदर जिल्हा फिल्हन लोकांना ठिकठिकाणी छान्यतीया शिल्हा मार्जनेने कोलनामें रेजन आराध्या नोकरील पोलरे होते. मोले आण्ड, ला. राजुर (सध्याचे

सामुर : बमा आणि धारमा / २४३

BIL

08 जी-गुबोयिनी में बिजित कायकाची महिलाजों की समस्या पा.बॉ.प्रसीम काबळे, हिंदी तिमाम प्रमुख, श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय, औसा

- 45

नमी पीढी की कथा लेखिकाओं में बन्नु संवारी जी का गोमवाल महत्वपूर्ण रसा है। उन्होंने अपनी रचनाओं द्वारा जानुनिक रही का और कामकावी महिरताओं की रमालवाओं का विजय किया है। उनकी प्रसिद्ध कार्यनी 'रही-सुवोधिनी' आज की कामकावी महिराओं का प्रतिनिधित कार्यनी 'रही-सुवोधिनी' आज की कामकावी महिराओं का प्रतिनिधित कार्यनी (रही-सुवोधिनी आज की कामकावी) महिराओं के साछ उनको कार्यनी है। इस कहानी में लेखिकाने वागकावी महिराओं के साछ उनको कार्यनी पुरुष के व्यवहार की समयत को बंध कारोध्ये देग से प्रस्तुत किया है। का कवानी जान्यात्यात्मक रीली में किसी गई है। लेखिकाने आने नैविक दायित्व को नियाते हुए, कहानी के माध्यम की पारी बालों को एवं कामकावी महिराओं को हमेश्वा सतर्क राजने की प्रेरणा की है। लेखिकाने कार्य कामकावी महिराओं को हमेशा सतर्क राजने की प्रत्यान कार्यन स्वान्त कामकावी महिराओं के हमेशा सतर्क राजने की प्रत्यान कार्यन कार्यन कार्यन्ती सहिरा के नवित्ती रेवार सं अनुमुख सोकर तजार-सावान मासूस किनारेरी कान्ती को नवीडत रेवन्द्र स्ववादी की ओर जाने के बचाना वार्तन है। लेखिका आपने जीवन के निधीय जनुमतों को संख्यान कार्यन स्वतन्त्र संक हो। लेखिका आपने जीवन के निधीय जनुमतों को संध्यान कार्यन स्वतन्त्र संक के प्रत्यात्म हो। पर बहानों के परिवान को बरवादी की ओर जाने रं संजान प्रतंव करती है। पर बहानों के पीयन को बरवादी की ओर जाने ने बागन प्रार्थ है।

ास कहानी का अफलर किये साथीसुदा है। बाल बच्चों तासा अहरफ है। बढी खुर्सी से हमेता नई दलीले देकर अपनी एक महिसा कर्मावारी को अपनी वास्त्रता का क्रिकार बचा लेता है। कहानी की अनाम नाधिका सही गरसा की पहचान पुलाकर पूरी एस्ट सिर्द के झीसे में आकर अपने आपको मार्थित कर देती है। यह सिर्द की परिस्थितीयों से परिदित न होने के कारण प्रैंस जाती है। जब सिदे की अस्तिस्थात से नाविका जान जाती है, तब उनाकी ऑफ खुसी है। पान्सु समय निकल गया होता है।

कार्यालयीन प्रेम का वित्रण प्रस्तुत करते हुए लेखिका ने लिखा है जिः – "प्रेम कम्बस्त है ही ऐसी चीज। सॅक्टरों का नसों से, प्रोपोलरों का

वर्ण-भेद के विरुद्ध दहाड़ उठा था सिंह - प्र. बॉ.प्रवीण कांबने

'दहाड वठा या सिंह' सन् 2002 में लिखी गया एक एकांकी है। इस एकांकी के एकनकर अनेना भारतों जी है। इनका नाम दलित संग्रेता लेखन में आपयोग यान जमे लाग है। प्रस्तुत एकांकी दी, बाबासाइव आपवेडकर जो के ऐतिडसिंग माता-सत्याता को लेकर लिखा गया है। यह 'ड्रैंबरिस स्ट्रोटप्ते' एकांकी नुक्कत कटन है। तुक्कट का जर्थ है - '' मफरन, मली अवधा मार्र पर आगे को ओर निकला हुआ कोला.'' तरा: तुक्कड नटक रंगवंदीय नाटकों से भिन्न है। इसको रचना सामाजि पॉर्स्टवालेंग और संदर्भ से लिया जाता है। यह नुक्कट नाटक सहक, गांदी, भौग अल्या किस्डे भी सार्वजनिव स्थान पर खेला जाता है।

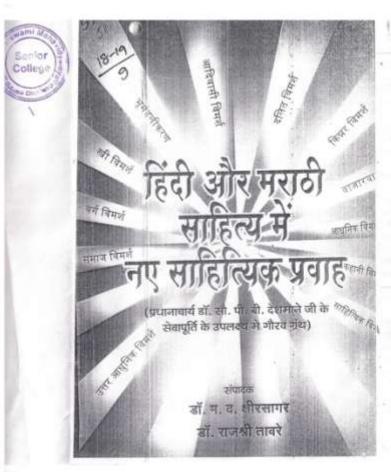
प्रस्तुत एकांकी महाऊ साल्प्याह में संबंधीत है। वह साल्पाहह ही. धीमराथ अधेने इन के डाए 20 पार्च, 1927 को यहाराष्ट्र राज्य के राहपड़ दिल्ले के महाड़ स्थान पर दनि को सार्वजनक पडवरा जलव से खनी पीने और इस्तोम्प्रल करने का अधिकार दिला के लिए किया नक्ष एक प्रधाने संत्याहरू था।

भारतीय समाज में वर्ष व्यवस्था के कारण ग्रीलतों का एमेखा ही सोपण होता ए है। दलियें का उद्धार करने के लिए, समाज में कई कर प्रयास हुए है। ऐसी ही ए प्रयोग दों, बाकसालेव ऑग्वेडकर जो के जीवन में आप, जिसका दीतित्रविक मान है। इस एकॉकी माञ्चम से दलित समाज का पहुल एवं वर्ण भेद के खिलाफ कि क्या संपर्ध दर्शाय गया है। वर्ण व्यवस्था के कारण संदित्वई और परंपराण्ड मन सम्प्रज में इंच-नीव, अर्थविये, जुआद्दत जैसी अनेक बुराइयें को जन्म दिया। एकॉकी में 16 पासे के साथ ये हारवों में विजित किया रुप है। इस एकॉकी का प्रमु चड दों, बाकासाल अर्थवेडकर है।

एक्जेमी का के राज एक में आखवार आज की वाजा खबर सुनाने लगता कि - 'महाड पणप्त्रलिका में आपने अधिकार क्षेत्र में नानेवाले चनवर तालाव सार्वजनिक रूप से खोल दिया है।''

शुत्रधार के द्वारा पक्ष चालता है कि मानल जीवन पानी के बनेर जी रहा है। !

िके और मराजी महिल्य में यह साहित्यिक प्रयान

當.

दलित स्त्री-आत्मकथा विमर्श - प्रा.ज.म. मंगलाडी मठारे

आमकथा लेखन महितन के लिए नथा नहीं है परन्तु दलिए आयकथा का ठुला दां, सविद्यकर आत्मकथा में दिगा है। इह आत्मकथा के खार मधठी दलिए लेखकों को अनेक आत्मकथा से प्रकॉरिंगा हुई। आत्मकथा एक आदमा यह थी है कि 'तती अपने कोरे में विस्तृत और तटस्व चाय से लिखा जाम यही आत्मकथा है। तसने जीवन के सर्ज्याई को प्रमाणिकता के आधारपर उद्यादित करता है।

अस्पूरिक युग में हिन्दी जनवक्या के खेत्र में क्रांति से गई हैं। यह काल जायकचा के संस्थायक और गुष्णायक दोनों इंटिसे उन्कर्षकाल सा है और इस व्यापनवा के लेखन में प्रतिक्ष अल्पकाकारों का थी महत्वपूर्व गोतवन सा है। जिसमें प्रमुख रुप से कौसान्य बैसोरी, सुसीना टाकपौर, येची कांबले का नाम लिया जाता है। मतरी प्रतिश कच्छानों में 'तीच जायच', आगदान, मरणकाल, माइचा जन्मानी विशरकच, इनका लोड का जाला है।

तिन्दी की दलित आत्मकथाओं में कई चित्रण की रही से परि तत-मकवा का पुल्पांकन किया जाव तो रखे की बात दर्दताक स्थिति खमने आ जाती है। 'दोहरा अध्यक्षण' कौसाता पैसोंने उन जिलित डिन्टी की पहली आत्मवचा है। जे स्वयं एक दीताव को द्वारा हो लिखित है। लेखिका ने अपने सवाज में होनेपाले जंतर और वा' परिवर्धन का भी चित्रमा किया है। कोस्वाचानी दोहरा अधिशाप इस अर्थ में कहती है कि 'एक तो स्वी होना और दुसार फिरत स्वी होना' इस अधिशाप इस अर्थ में कहती है कि 'एक तो स्वी होना और दुसार फिरत स्वी होना' इस अधिशाप इस अर्थ में कहती है कि 'एक तो स्वी होना और दुसार फिरत स्वी होना' इस अधिशाप का प्रथम लोखिका के कार्यों किस्टरण हो गया है उस स्कुल में भी जाति का प्रथम जाव या। लोखिका के घारों भी साल-आतपर भीते, घेड, सहार आदि जय से पुरुवश जाता। करती में भी आंधेर परके लड़के उसकी जुद्धीमता और यहानिमता पर जातते, तरह-तरह के फितको कसते।

इसलिए मैं दलित हूँ, अस्मूहप हूँ, यह भागना लेखिका के घर में घर कर बैठती थी और उसे ग्लागि भी देती थी। मैं दलित हूँ हम मदैदर नहीं जर सकते तमारे कपड़े अच्छे नहीं है, तम किसी से या कोई हमसे देल्सी नहीं कर सकता। रह-रहकर इस मानना से

80 - प्रिंचे और मराती सहित्य में वर सहित्यक प्रयाह

लेखिका परिवान रहतीं अपने सहेली से भी अपनी आज लुपायी। दलित खरती में 10 भी पत्रमा पता रोने पाली कीसल्या उस समय एकमात्र जावा रावे। घर की तरीची के कारण सान्द फेटपर की किलवा का और भी सिरवा भा नोदिया रहने के लिए किछ गया। बचवर से पुख और होना का विपार कीसल्याओं अपनी खरी कवा- जव्य नरायकथा में तरीहचर रख देवी हैं। रकुल में होने जाक प्रकार, रावे के दिव्य से पिलने पत्रचे मार्थ तेटी अपनी बेटी की सिद्धित करने के लिए में बाय का पात्र का दिव्य किएने पत्रची मार्थ तेटी अपनी बेटी की सिद्धात करने के लिए में बाय की पाठन उसपर करती जल्ती का वियोध साथ झेलाई-केलाई हो कीसल्य बढ़ी ही रही थी।

पुरुषसदा पद्धीर का स्थित थी दम नारायकथा में है जैसे लाइवक होने के आद पूरे पुरुषसे में सावकर चंदनेवाली उनको में ही भी। लाइके का सहस्य उनके लिए जावे ही था। लड़कियों पराया धन वी तो उन्हें पालने में भी नह परायान नजा जाता था। कोमल्यानी ने विकाह फिर भी जीतवीलिय और परप्रांतीय विधारीबाबू देवेदाकुमार से किया, इस उच्चतिपित और उपप्रयदाश आदमी से भी उन्हे सुख नहीं मिला। जिसे त्यमाय खाले जस आदमी ने कभी पती, सहेतम की परपाह स्थी थी। थंधे चालियों, गंधे थी, सह-पंदि कारने यहां दस लाहि ने आगने थीं-खान सी बी। थंधे चालियों, गंधे भी, सह-पंदि कारने यहां दस लाहि ने आगने थी-खप सो भी जी काग्रा। इस अमतचं व्यवहार खाले व्यक्ति के खिलाक का साहस कर कोर्ट मई जैलाग मीहला जाते के लिए पहिला व्यप्ति परिपर उपमुख्य साल सी स्थापन की। उनका कहना था आगह स स्वाधिकार सो अन्दी सज्वति कानत पाछते हैं, जब सत्रे आरंग पंध पर खड़े होकर अपने पर भरोसा रायकर अपने इस कालत पाछते हैं, जब सत्रे आरंग पंध पर खड़े होकर अपने पर भरोसा रायकर अपने देव कान ता जिन हो बनेपा लोकिका का साहार का कि दात्मक कि देवे किसी का साहारा लेकर पालने से कान ता बन्हों की प्राया कि कार्फ कि देव कारनी होगी किसी का साहारा लेकर पालने से कान ता बने ही बनेस लोकिका का साह का का कर कार्ट कर कार्य होते होगी किसी का साहारा लेकर पालने से कान ता बो परेगा लोखका के साह कि ता कान का वान पा को पहाँ में बाहुत ताकत है। उन्हे किया से होनेवाले परिवर्शन सी कि लाइ का कान्या

लेसिक्स के पिता कपडा मिन में काम करते थे. मसीन साप करते के लिए, मिनी चंद्रियां कपड़ा यह पुराकर लाते से और लेखिकत, माँ तम्म बातने के कुछ कपडे हाथ में सिलकर चाने जडी थे, भूख तो जैसे चारह महिनों को मेंडमान थी। हम कल्पवा कर सकते हैं कि व अच्या रहना, च स्वात पीना पहनता, न शिक्षा की इजातत, न भूमने की आताई ऐसी स्वित में एक स्वी ने जीवन्यापन के लिए जिंद रातने के लिए कितन संघर्ष उस दश्मोट् चाहील में किमा होगा। स्वी को द्वतित्वें का सोमण मिर्फ सम्बर्ग कारी बंध ही कदे वर्तन अन्य दोलता जाति के लोग ची किसी म किसी कारण अप्यान करते थे।

व्यदिर है कौगल्याजी ने इस आत्यकचा में आपने सत्य को थी परिवेश के साथ प्रम्यायिकता से प्रस्तुर किना है और यह मानते हुए की सभी समस्काओं का अपनार मात्र विवाह है। लिखा के कारण ही लेखिका घरती पर पैर नयाकर खड़ी है और विवास

हिन्दें और सराही सहित्य में नए सहित्यिक उथा-81

॥ लेखक परिचय॥

प्रा. सुधीर लक्ष्मण गरड

शिक्षण: एम. ए. (मराठी), बी. एड., जेट. हे लातूर जिल्ह्यातील औरग येथील श्री कुमारस्वामी महाविद्यालयात मराठी विभामात सहायक प्राध्यापक म्हणून कार्यरत आहेत. विविध राष्ट्रीय व राज्यस्तरीय वर्वासत्रात २१ शोधनिषंध सादर. विविध औरव ग्रंथाचे च महाविद्यालयील वार्षिक अंकाचे कार्यकारी संपादक, सहसंपादक, संपादक सदस्य म्हणून कार्य केले आहे. ब्रंथ व्यवस्थापनाची आधुनिक तंत्रे-मौरव मंथाचे सहसंपादक, उच्च भ्रिष्ठाणातील समस्या आणि उपाय या मंथाचे कार्यकारी संपादक, ज्ञानदीप, दीपरतंभ या मौरतमंथाचे संपादक सदस्य, अभिव्यक्ती वार्षिक अंकाचे सहसंघादक, कार्यकारी संपादक म्हणून कार्य केले आहे. यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठाल, मुंबई हास आयोजित मराठवाडास्तरीय लिखंध स्पर्धा ओजनार्थ पारितोषिक, दै लोकमत सोलापुर दिवाळी अंक कथा स्पर्धेत उत्तोजनार्थ पारितोषिक प्राप्त. मराठवाडा साहित्य परिषद शाखा उदनिर आयोजित कथा स्पर्धेत तृतिय पारितोषिक प्राप्त सामाजिक, शैक्षणिक विषयावर शाळा-महाविद्यालयातून व्याख्याने दिली. राज्यसारीय चतृत्रत्व स्पर्धावे परीक्षण केले. विविध कार्यक्रमांचे सूत्रसंवालन व निवेदन. नामतंत वृत्तपत्रातून कथिता. लेख STATUTE AND DESCRIPTION OF प्रकाशित.

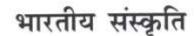
पत्ता ; सी कुप्रसम्वामी महाविद्यालय, जीमा जि. लागू Mob. 8880912832

सावित्रीआईंची सामाजिक व उपदेशपर कविता

क्रांतिरत्न

सित्रीआईंचा परिचय भारतीय समाजक्रांतीचे जनक महात्मा ज्योतिराव फुले यांच्या पत्नी एवढ्यापुरता मर्यादित करून चालत नाही. त्यांच्या कार्यकर्तृत्वाचा विशाल पट आणि विविध पैलू अभ्यासल्यानंतर त्यांचे वर्णन 'भारतीय समाजक्रांतीच्या जननी' असेच करावे लागेल. भारतातील पहिल्या स्ती शिक्षिका, स्त्रीमुक्ती चळवळीच्या पहिल्या नेत्या, दीनदलितांच्या कैवारी, प्रौढ शिक्षणाच्या पुरस्कर्त्या, समाज परिवर्तनाची तीव्र आस असलेल्या प्रतिभासंपन्न कवयित्री म्हणून क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांचे स्थान ठळकपणे आपल्या दृष्टीसमोर येते. '१८५० ते १८९० या कालखंडात सुधारणांचा जो रथ अंधश्रद्धा, रूढी, परंपरांच्या, काटधाकुट्यांच्या, खाचखळण्यांच्या,

साहित्यिक, सामाजिक एवं ऐतिहासिक परिप्रेक्ष्य

प्रधान सम्पादक

डॉ. विजेन्द्र सिंह राठौर माननीय सदस्य, वाल कल्याण समिति निदेशक, आधार आई.सी.एस. म.प्र

सम्पादक मण्डल

प्रो. अल्पना दुमामे प्राध्यापक एवं विभागाध्यक्ष इतिहास, शा. मध्यव स्नग्रतकोत्तर महाविद्यालय सर्वजीन, म.प्र.

Namia

Senior College

> बॉ. राजेश कुमार गर्म उपावार्य, हिन्दी विभाग इलाहाबाद विखविद्यालय, प्रयागराज, उ.प्र

ठी. आशा मावसार सहायक प्राध्यापक, शिक्षा महाविद्यालय अकोला, महाराष्ट्र

डॉ. विमल कुमार तिवारी पी.जी.टी. संस्कार एजुकंशनल ग्रुप, अकॉदिया, शाजापुर, म.प्र.

सह सम्पादक

स्रों, धर्मेन्द्र कुमार अग्रहरि सहायक प्राध्यापक, मवंस मेहता महाविद्यालय, भरवारी, कौशान्त्री, उ.प्र

र्सोo अर्चना स्टिमरी सहायक प्राण्याापक (तदार्थ) प्राचीन भारतीय इतिहास संस्कृति एवं पुरातत्व विभाग कम्या गुरूकुल परिसर, पेहरादून

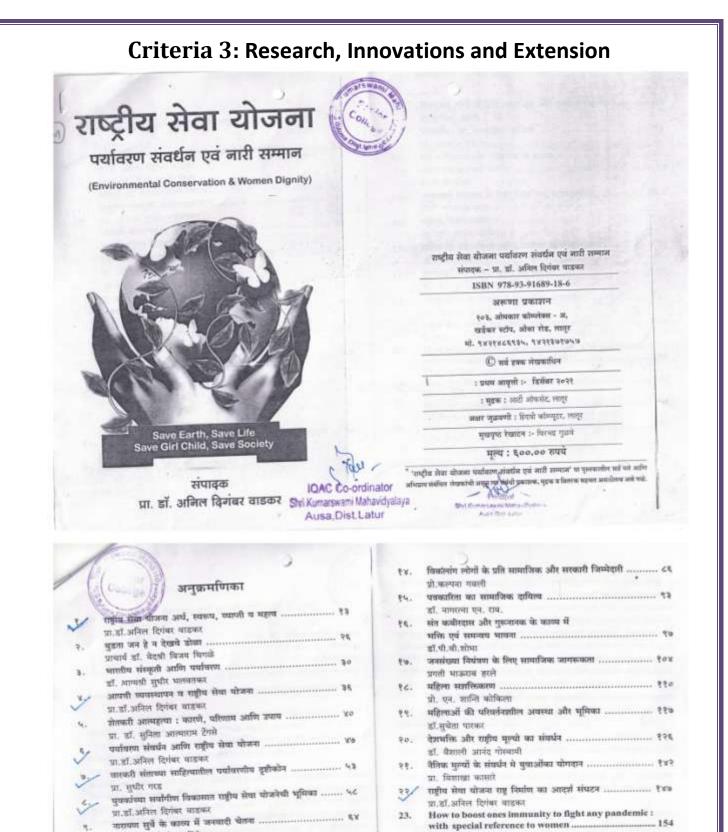

3

आदिवासी संस्कृति और लोकसाहित्य

डॉ. शिवाजी किशनराव बल्लोरे सहाय्यक प्राघ्यापक श्री कुमार स्वामी महाविद्यालय, औसा (महा.)

भारतीय आदिवासी के संदर्भ में 'जनजाति', 'आदिम जाति' एवं वनवासी जैसे अनेक पर्यायवादी शब्दों का प्रयोग किया जाता है। अंग्रेजी शब्द 'ट्राईब्स' के हिन्दी अनुवाद के रूप में होता है। भारतीय संदर्भ में जनजाती का भारतीय संविधान ने 'अनुसूचित जनजाती' शब्द का प्रयोग किया गया है। भारतीय ग्रामिण और नागरी समुदाय की तुलना में आदिवासी समाज की एक अन्य विशेषता देखने को मिलती है। आदिवासी शब्द से तात्पर्य है जंगल मे निवास करनेवालाऱ्या वनवासी कहा जाता है। सदियों से जंगलों में रहकर जंगलों के फल, कंद-मुल खाकर, जंगल और नदी किनारे आश्रित दिखाई देते है। उन्हकी भाषा, संस्कृति जीवन भौली और लोकसाहित्य को जिन्दा रखे हुए है। भारत में आदिवासीयों की अनेक जातियों तथा जनजातियों अलग अलग प्रदेश में दिखाई मिलती है। आदिवासी यह भारत का मूल निवासी कहा जाता है। मुख्य समाज की अलग और उपेक्षित जनजाती मानी जाती है। लेकिन आदिवासी संस्कृती की परम्परा और उनका लोक साहित्य आज के स्थिती मे देखने को मिलता है लेकिन आधुनिकीकरण, भुमंडलीकरण के प्रभाव से उन्हकी परम्परागत संस्कृति संकट मे आ दिखाई देती है। इसलिए आज आदिवासी विमर्श की और चिंतन की जरूरत है।

Dr. Carolline David

Dr. Carolline David

Nectar in a Sieve .. Dr. Ahilya Bharatrao Barure

Dr. Seema Rani

Mita Mathur

Disaster management .....

Ecofeminism in Kamala Markandaya's

24.

25.

26.

27.

The New Education policy 2020 of India 160

SKSM, AUSA

12.1

\$2.

हो. विच्या शांतिलेखर जिदे

सहा, प्रां, आज्ञा कवाने

डॉ. गोकुला भालेतव

डाँ, चित्रा मिलिंद गोरवामी

हॉ. अनीता पंडा

१०. मूल खासी जनजातीय समाज में मानवीय मूल्य ६९

संत मीरावाई और बहिलाबाई के काल्य में विद्यवंघुत्व की भावना ७५

Diseases of Crops and Their Sustainable Management

- 51

पा अंग् फेरम जार आंखा

ICAC Co-ordinator

Auna Dist. Latur

- Editor -

Vaishali S. Chatage

Tranknar, A. (1992). Use of agricultural and manicipal organic wastes to develop suppressiveness to plant pathogens. In: E. C. Thanks, G. C. Papavizas and R. J. Cook (ed.) Biological control of Athe plant Diseases: progress and challenges for the future. NATO ASI Series No. 230. Plenum press, New York, Pp: 3342

105

EFFECT OF PONGAMIA PINNATA LINN ON ROOT ROT DISEASE OF MANGO MANGIFERA INDICA CAUSED BY RHIZOCTONIA SOLANI IN LATUR DISTRICT

Kadam J.A. Head, Dept. of Botany, Shri Kumarswami Mahavidyalaya , Ausa.Dist.Latur.(MS) E-mail- kjambuwant@gmail.com

----

ABSTRACT - In Latur District Margo Mangdiera indica L is grown under a variety of null. The varies varieties of grown, Almost all varieties of Margo Mangifera indica L was suffired from spot rot disease and caused by Rhizoenomia solani. The pathogen isolated on potato destroste agar media[PDA]. The 10% concentration of leaf extract of Acacia infinition L Jatropha current L,Pongamia primate Linn tested against the Rhizoenomia islant showed inhibition the growth, the maximum inhibitory observed effect of leaf extract.

Keywords --Mango root, Rhizactowa solard, Pongamia plunara Linn PDA.

प्रबोधशिल्पी

अण्णा भाऊ साठे

-: संपादक :-

Senior College

इतिहास विभाग प्रमुख कला आणि वाणिज्य महाविद्यालय, फोंडाघाट, जि. सिंधुदुर्ग

डॉ. डी. बी. ताडेराव डॉ. सतीश कामत

प्र. प्राचार्य व मराठी विभाग प्रमुख कला आणि वाणिज्य महाविद्यालय, फोंडाघाट, जि. सिंधुदुर्ग

> Principal Shri Kamerswana Mabavidyalay

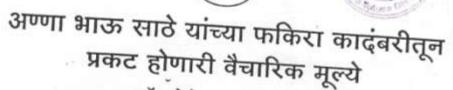
Ausa Dist. Latur

शिवानी प्रकाशन, पुणे

206

QAC Co-ordinator Shri Kumarswami Mahavidyalaya Ausa Dist. Latur

48

डॉ. ढोणे कुसूम बाबूराव श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय, औसा

प्रस्तावनाः

अण्णा भाऊ साठे यांचे संपूर्ण साहीत्य तत्कालीन समाजजीवनाच्या विविध पैलूचे अनुभव देणारे आहे. अण्णा भाऊंच्या साहीत्यात प्रामुख्याने सोशितांच्या जगण्यातील संघर्ष हा विद्रोहातून प्रकट केला जात असल्याचे दिसून येते. अण्णा भाऊ साठे यांचा जन्म दालीतजातीत झालेला असून त्यांनी लहानंपणापासून दारिद्रय व सामाजिक विषमता यांचा अनुभव घेतला होता. अण्णांचे औपचारिक शिक्षण एक-दोन दिवसांचे परंतु जीवनाच्या शाळेतून त्यांचे व्यक्तिमत्व अधिकाधिक समृध्द झालेले दिसून येते. आलेल्या अनुभवातून वेदनामय व दाहक जिवनातून त्यांचे मन बंडखोर विद्रोही झाले असावे. याचे पुरावे त्यांच्या साहित्यातून दिसून येतात.

अण्णांनी आपल्या साहित्यातून दलित, शोषित, उपेक्षित वर्गाच्या जगण्यातील संघर्ष मांडला. शोषितांचा जगण्यासाठी व सामाज परिवर्तणासाठी चाललेला संघर्ष हा अण्णा भाऊंच्या साहित्याचा प्राण आहे. मानवी जिवनातील दुःख, दारिद्र्य, विषमता, शोषण, अन्याय, अत्याचार, लाचारी, बेकारी, अंधश्रद्धा, अज्ञान, नशीब आशा गोष्टी त्यांच्या साहित्यातून दिसून येतात. अण्णा भाऊ साठे यांचे १३ कथासंग्रह, ३ नाटके, १ शाहिरी, १४ लोकनाट्य, १ प्रवासवर्णन, ३५ कादंबऱ्या, १० पोवाडे, असे साहित्य आहे. त्यांनी लोकनाट्यात वग व लावण्याही लिहिल्या. त्यांच्या सात कादंबऱ्यावर आधारित चित्रपट सुद्धा आहेत. एका औपचारिक शिक्षण न घेतलेल्या साहित्यिकाची एवढी ग्रंथसंपदा मराठी साहित्यावर एक वेगळाच ठसा उमटवनारी आहे. १. अण्णा भाऊ साठेंच्या फकिरा कादंबरीतून तात्कालीन समाजव्यवस्था जाणून घेणे.

फकिरा कादंबरीतून वाटेगावच्या इतिहासातील वीरपुरुष जाणून घेणे.

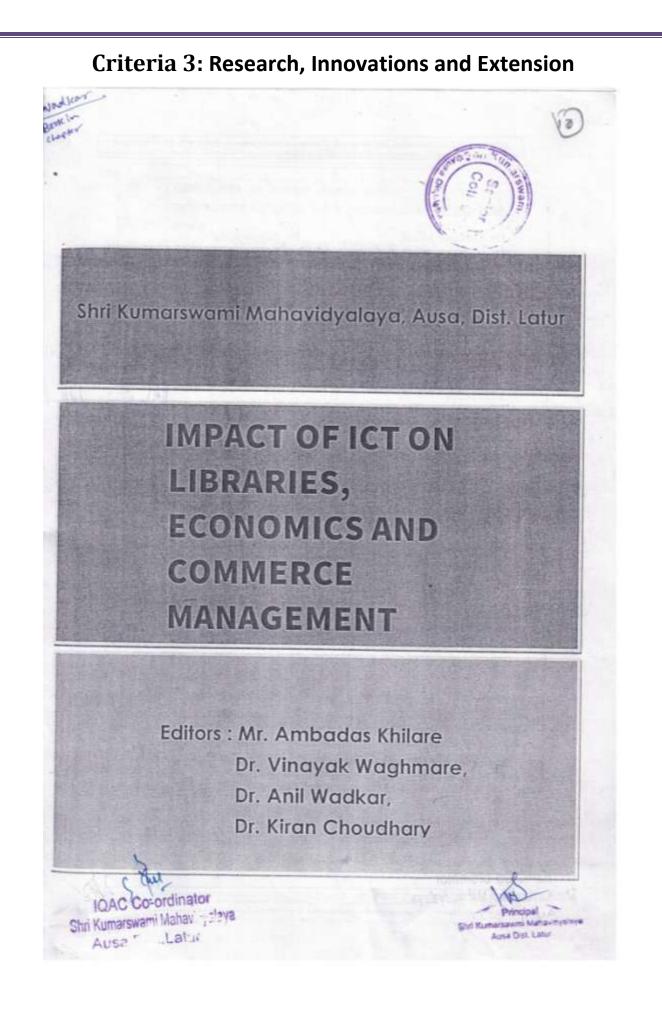
फकिरा कादंबरीतून तात्कालीन समाजातील रूढी परपेंग जाणून घेणे.

४. फकिरा कादंबरीतून चित्रित झालेले सामाजिक व वैचारिक मूल्ये माहित करून घेणे. फकिरा कादंबरी :

एका

या कादंबरीतून ग्रामिण, प्रादेशिक, दलित व ऐतिहासिक जीवनाबरोबर गावातील

प्रबोधशिल्पी - अण्णा भाक यात्रे / २४-

Impact of ICT on Libraries, Economics & Commerce Management - ISBN 978-93-91689-54-4

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ संलग्नित महाविदयालयीन ग्रंथालयातील माहिती तंत्रज्ञानाचा वापर : एक अभ्यास

अंबादास वसंत खिलारे संशोधक, वंदालय आणि माहितीशास्त्र विभाग छवपती शिवाजी म्हाराज विद्वापीठ, पलवेल, नवी मुंबई वंदापाल, श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय, ता. औसा जि. सात्र ४१३५२० e-mail: <u>evididatesement com</u> मो.ज. 9922559423

डॉ. दिलीप डी. मेस्बी " संशोधन मार्गदर्शक, बंधालय आणि माहितीशारुव विकाग छावपती शिवाजी महाराज विद्यापीठ, पलवेल, नवी मुंबई ट-mail: <u>Heurian@comm.ac.in</u> मो.ज. 9969361349

सार :-

२१ व्या शतकामध्ये माहिती तंत्रज्ञानाचा मोठ्या प्रमाणात वापर होऊ लागला आहे. दैनंदिन जीवनात विविध स्वरुपात व अनेक मार्गांनी ज्ञान आणि माहिती प्राप्त होऊ लागली आहे. ही माहिती लिखित व डिजिटल स्वरुपात उपलब्ध असून लिखित साधनांमध्ये यंथ, नियतकालिक, वृतपत्रे तर डिजिटल प्रकारात इंटरनेट, ई-यंथ, ई-नियतकालिक या सारख्या साधनांमधून मोठ्या प्रमाणात माहिती उपलब्ध होत आहे. ही माहिती उपभोक्त्यास उपलब्ध करून देण्यासाठी महाविद्यालयीन यंथालयांचे संगणकीकरण होणे महत्वाचे असते. या दृष्टिकोनातून स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ संलग्नित प्रतिसाद प्राप्त ८१ महाविद्यालयीन यंथालयांचे किती प्रमाणात संगणकीकरण झाले आहे आणि या यंथालयात कॉणती आज्ञावली उपयोगात आणली जाते याचा प्रस्तुत लेखात अभ्यास करण्यात आला आहे.

शोधसंजा : ग्रंथालय, महाविदयालय, आजावली, माहिती तंत्रज्ञान आणि संगणकीकरण.

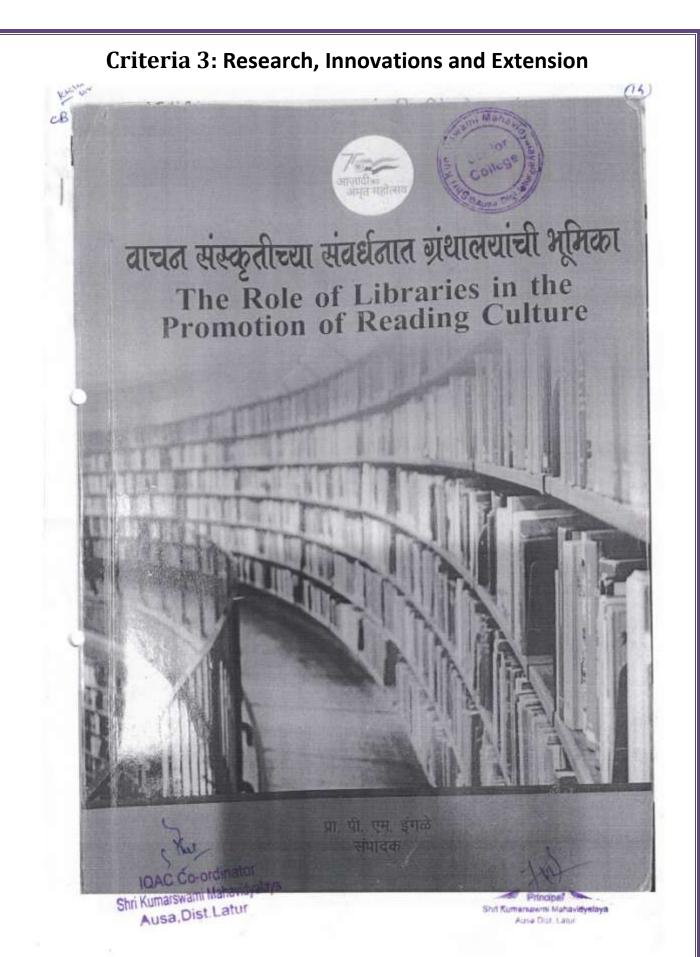
१. प्रस्तावना :

आजच्या आधुनिक ग्रंथालयात उपभोक्त्यांच्या मागणीला अनुसरुन वेगवेगळ्या तंत्रज्ञानाचा उपयोग करणे ग्रंथपालास भाग आहे. प्रत्येक क्षेत्रात कच्ची माहिती उपलब्ध असते. या कच्च्या माहितीवर संस्करण केले की, तिचे माहिती मध्ये रुपांतर होते. संगणकामुळे माहितीचा प्रचंड साठा जतन करणे आणि तिचा उपयोग करणे शक्य झाले आहे. माहिती तंत्रज्ञानाचा विकास हा संप्रेषणामधून झाला आहे. संप्रेष्ण ही एक मानवाची गरज आहे. मानवाचे हितसंबंध जोपासण्यासाठी आणि सद्दढ

ful -< IQAC Coordinator Shri Kumarswami Mahavidyalaya Latur

Shri Kumatsawa Mshurodyalaya PERMI Russ Dest. Lahir

Vidya

SKSM, AUSA

ब्ला अन्त्राचन संस्कृती जोपासण्यासाठी ग्रंथालयाचे इद्राण प्र College

अंबादास वसंत खिलारे ग्रंथपाल, श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय, औसा

सारः

वाचनाच्या सवयीचे महत्व व्यावसायिक यशाशी निगडीत आहे, कारण ते नवीन अनुभवासाठी मन मोकळे करते आणि ज्ञानाचे नवीन मार्ग प्रदान करते. पुस्तके कल्पनाशक्ती वाढवतात, दुःखाच्या वेळी सांत्वना देतात. वाचनामुळे एखादी व्यक्ती उत्तम लेखक, वक्ता बनू शकते. वाचन संस्कृतीच्या प्रभावामूळे एक सुसंस्कृत समाज निर्माण होऊ शकतो. वाचन संस्कृती, त्यासाठी आवश्यक घटक, ग्रंथालयाची भूमिका, शिक्षकाची भूमिका, ग्रंथपालाची भूमिका, ग्रंथालयाचे उपक्रम या व इतर अनुषंगीक वाबींचा उहापोह या लेखात केलेला आहे. वाचन संस्कृती:

भारतात वाचन संस्कृती फारच कमी असल्याचे म्हंटले जाते. वाचनाच्या सवयी आणि पालकांची शैक्षणिक पार्श्वभूमी, सामाजिक स्थीती, समाजमाध्यमे, दुरचित्रवाणी इ. विविध पैलूंवर एखाद्याच्या वाचनाची सवय अवलंबून असते. विशेषतः तरुण वर्गामध्ये वाचनाची आवढ खुपच कमी असते. वाचनाची आवढ निर्माण करण्यासाठी, वाचनसंस्कृती जोपासण्यासाठी पुढील घटकांचा विचार करता येईल. आपण काय वाचू शकतो?

• वृत्तपत्र आणि पुरवण्या

- •पाठयपुस्तके
- कथा

IQAC Co-ordinator Shri Kumarswami Mahavidyalaya Ausa Dist. Latur

- कादंबऱ्या
- धार्मिक ग्रंथ
- नियतकालिके
- व्यावसायीक ग्रंथ / नियतकालिके

वाचन संस्कृतीच्या संवर्धनात ग्रंथालयांची भूमिका

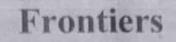
T

AKADA

Chat

Shirt Kymia

Soniot Colleg

Biological Sciences

in

- Editor -

Dr. S. G. Yadav Assistant Professor and Head Department of Botany Shivaji Mahavidyalaya Renapur, Dist. Latur (MS) India -413527

C

Frontiers in Biological Sciences

EFFECT OF EUPHORBIA NERIIFOLIA LON ROOT ROT DISEASE OF MANGO MANGIFERA INDICAL CAUSED BY RHIZOCTONIA SOLANI IN MARATHWADA REGION.

Kadam J. A.

Department of Botany, Shri Kumarswami Mahavidyalaya Ausa.Dist.Latur.(Maharashtra)

Abstract - In Marathwada Region mango (Mangifera indica L) is grown under a variety of soil. The varies varieties of grown viz Keshar, Langada, Payari, Dashari almost all varieties of mango Mangifera indica L was suffered from root rot disease and caused by Rhizoctonia solani. The pathogen isolated on potato dextrose agar media [PDA]. The 10% concentration of leaf extract of Calotropis gigantean (L). R. Br. Jatropha curcas L. Euphorbia neriifolia L tested against the Rhizoctonia solani showed inhibits the growth, the maximum inhibitory observed effect of leaf extract.

Keywords -Mango root, Rhizoctonia solani , Euphorbia neriifolia LPDA.

INTRODUCATION

Mango is the national fruit of India, known as the 'King of Fruits' and possesses the botanical name Mangifera indica. It is one of the most important and popular Asian fruits. Cultivation of Mangoes is deeply embedded in Indian history. Mangoes are mentioned in early Arialkr it literature. Mangoes hrive in tropical regions, and are cultivated throughout India the even in home yards, along field boundaries and roadside avenues. They, later spread to the rest of Asia by themselves

457

Auria Dist. LA

Criteria 3: Research, Innovations and Extension पा. डां दियीका दवारे Diseases of Crops and Their Sustainable Management 2021-22 Vaishali S. Chatage

: IQAC Co-ordinator Shri Kumarswami Mahavidyalaya Ausa, Dist. Latur

to invalaya Aust Dist Latter

SKSM, AUSA

Diseases of Crops and their Sustainable Management

EFFECT OF SOYBEAN MOSAIC VIRUS ON NODULATION OF SOYBEAN

Deepika A. Dhaware Botany Department Shri Kumarswami Mahavidyalaya, Ausa, Dist Latur (Maharashtra). E.mali- <u>dhawaredeepika11@gmail.com</u>

ABSTRACT - The present investigation was carried out the mosaic virus on nodulation of soybean. The average seed yield of soybean was reduced diseded by 70% per cent due to infection with (SMV) soybean mosaic virus (Soja Virus 1) at cotyledonary (seed-infection), pre-bloom, bloom and postbloom stages of plant growth respectively. The average nodulation and dry weight of nodules was reduced by 6-10 per cent respectively when naturally infected with the virus at the pre-bloom stage of plant growth. There was a marked decrease in the number of small nodules in the virus infected plants.

INTRODUCTION

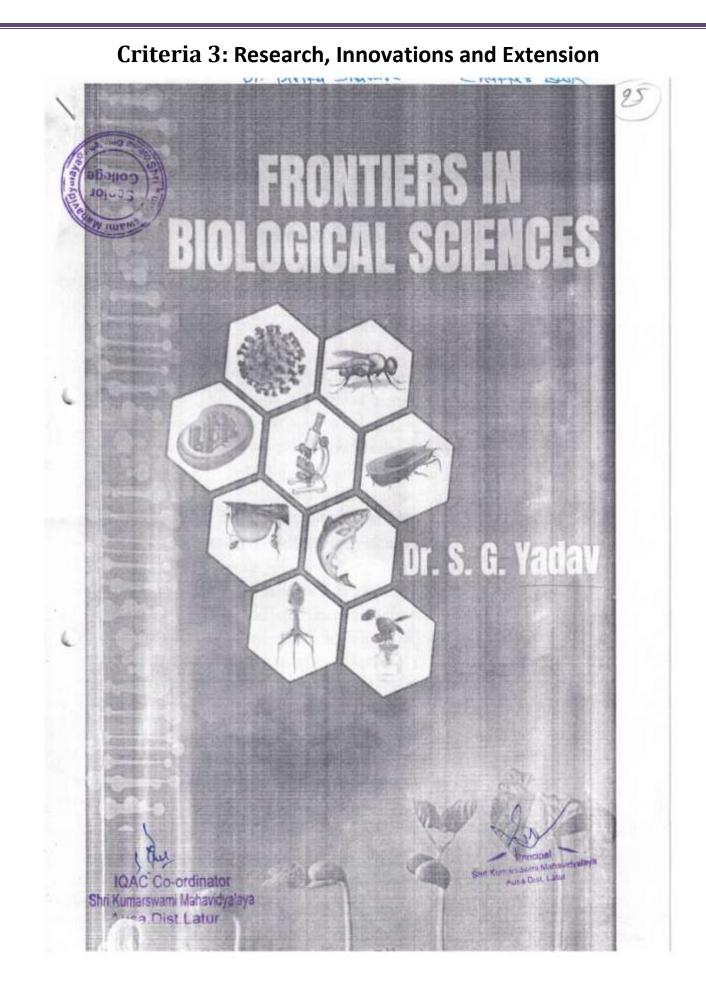
Soybean is one of a few most commercially important crop in the world and serves as a food and oil sources. Therefore, 9+ has a great economic importance this crop is cultivated throughout the world on a large scale. In India also it is cultivated every where. Soyabean mosaic virus is the most prevalent virus and is recognized as the most serious, longstanding problem in many soyabean producing areas in the

114

IQAC Co-ordinator Shri Kumarswami Mahavidyalaya Ausa Dist Latur

Ĉ

Frontiers in Biological Sciences

AEROMYCOLOGICAL STUDIES AT AUSA DIST.LATUR, MAHARASHTRA.

Deepa A. Dhaware

pepartment of Botany,Shri Kumarswami Mahavidyalaya, Ausa Dist.Latur,M.S.

introduction: Aerobiological investigations have rapidly progressed in India. In Maharashtra particularly in Marathwada region, Aerobiological research was initiated by ST. Tilak in 1966.Aerobiology deals with the study of dispersion and distribution of microbial population occuring m air. Now a days aerobiological approach also takes in it consideration the man made and natural pollutants such as gases, which adversely effects the viability of microorganisms n air and soil. Hence pollutant, gases and particle are inculded n aerobiological studies. Since the studies include interactions of spores with the pollutant, aerobiology could be considered as atmospheric ecology. The field has become more fascinating with new capabilities of the spread of plant and animal diseases in various directions, with understanding the environmental influence on allergenic particles in the atmosphere and with tracing the path way of minute organisms for scientific and practical purpose. To study Aeromycoflora, The investigation was carried out at Ausa Dist.Latur, Maharashtra from June 2020 to Oct. 2020. This investigation will provide the occurence of various fungal spores at Ausa region. As far as Aerobiological studies IQAC Co-ordinator Shri Kumarswami Mahavidyalaya Ausa region remained unexplored, therefore, the Ausa,Dist.Laturt invistigation was carried out to study the entire microbial population over Maize field, to know the correlation

tion Principal Shif Kumarsawi - Tchavidyale Ausa Dris Latur

आजादी का अमृत महोत्सव नारी सशक्तीकरण

Dr. M. M. BETKAR Principal, Shri Kumarswami College, Ausa Tq. Ausa Dist. Latur (M.H.)

EDITORS

Dr. D.S.PATWARI Assistant Professor, Department of Political Science, Shri Kumarswami College, Ausa

Dr. S.K.BALOURE Assistant Professor, Department of Sociology, Shri Kumarswami College, Ausa

EDITORIAL BOARD

Dr. S. B. Ashture Dr. K. B. Dhone Dr. A. S. Kamble Dr. V. R. Waghmare

Asst. Prof. J. H. Bhosle DAO Dr. P. B. Deshmukh

Shri Kuma

Ausa Dist. Latur

Dr. S. S. Kale

IQAC Co-ordinator Shri Kumarswami Mahavidyalaya Ausa, Dist, Latur

KBC-Nano Publication Pvt. Ltd. All Rights Reserved

400/-

© Publisher

Price : ₹

ISBN: 13-978-93-83918-41-3

Registered Office :

A-3/2, Christian Colony, Patel Chest, Delhi-110007

Correspondence Address :

57/12, Old Rajinder Nagar (Near-Syndicate Bank) Bazaar Marg, New Delhi-110060

Email : kbcnanopublication@gmail.com Website : www.kumarbookscentre.com

Edition : 2022

Design & Layout by :

D. KBC-DTP Section (Delhi)

Printer :

Shakti Printer, Delhi

Note : Due care and diligence has been taken while editing and printing the book, neither the author nor the Editor/Publisher of the book hold any responsibility for any mistakes that may have inadvertently crept in.

In case of binding mistake, misprints, or for missing pages etc.. Publisher's entire liability, and your exclusive remedy, is replacement of the book within one month of purchase by similar edition of the book. All disputes are subject to exclusive jurisdiction of Delhi Courts only.

HOAC Co-ordinator

Shri Kumarswami Mahavidyalaya

Principal She Kumaraawa Mohavidyalay Ausa Dist. Latur

Price : ₹ KBC-Nano Publication Pvt. Ltd.

400/-

All Rights Reserved © Publisher

ISBN: 13-978-93-83918-41-3 Registered Office :

A-3/2, Christian Colony, Patel Chest, Delhi-110007

Correspondence Address :

57/12, Old Rajinder Nagar (Near-Syndicate Bank) Bazaar Marg, New Delhi-110060

Email : kbcnanopublication@gmail.com Website : www.kumarbookscentre.com

Edition : 2022

Design & Layout by :

D. KBC-DTP Section (Delhi)

Printer :

Shakti Printer, Delhi

Note : Due care and diligence has been taken while editing and printing the book, neither the author nor the Editor/Publisher of the book hold any responsibility for any mistakes that may have inadvertently crept in.

In case of binding mistake, misprints, or for missing pages etc., Publisher's entire liability, and your exclusive remedy, is replacement of the book within one month of purchase by similar edition of the book. All disputes are subject to exclusive jurisdiction of Delhi Courts only.

ordinator

Shri Kumarswami Mahavidyalaya Aura Dist I atur

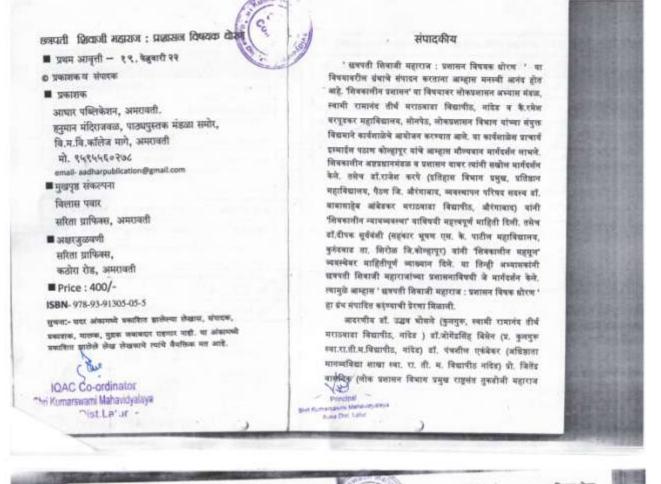
min and Shri Kumarapami Monuvirvali Ausa Dirt. Latur

	विषय सूची		
क.	विषय/लेखक	पृ. संख्या	
1.	The Emergence and Contribution of Women Entrepreneurs in Contemporary India -Ramesh M. Tadavi	1-8	
2.	Sex Structure: A Serious Demographic Element in Latur District : A Geographical Approach -Dr. S. B. Ashture	9-17	
3,	Women LiteracyAnd Social Development in Jalna District (MS): A Geographical Analysis -Dr.Pramod B. Deshmukh	18-25	
4.	- Higher Education and Women's Empowerment -Bhosale Jyoti Hanmantrao	26-32	
5.	Indian Constitution and Women -Sahebrao Purbhaji Kamble	33-39	
6.	Education and Women Empowerment; Role of Social Reformists and Writers to Uplift Women -Mr Sandip C Kurkute	40-49	1
7.	Problems of Women Violence : A Sociological Study -Dr. N. B. More	50-53	
8.	समकालीन भारत में महिला उद्यमीता -प्रा. डी. आर. भुरे	54-60	
9.	शिक्षा एवं महिला सशक्तिकरण -डॉ. श्रीमती सेवन्ती डावर	61-64	

	10.	महिला सशक्तिकरणः मुददे और चुनौतियाँ	65-73	
24		-किरण नागराज वानखेड़े		
	11.	ग्रामीण महिलाओं के सशक्तिकरण में स्वयं सहायता समूह की भूमिका का अध्ययन	74-79	
		-ममता गोयल (गोनेकर)		
		-डॉ. विजय कुमार गोनेकर	1	
	12.	महिला मानव अधिकार एक विश्लेषण -रविंद्र गणेशराव मोरताटे	80-86	
	13.	Tanian march - D. ().)		
	15.	खातंत्र्य लढ्यातील महिलांचे योगदान -प्रा. प्रियंका राजेंद्र आठे	87-97	
	14.	े समाज परिवर्तनात स्त्री-शिक्षणाची भूरमेका मांडताना स्त्री-समाज सुपारकांचे योगदान -डॉ. प्रा. ढोणे कुसुम बाबूराव	98-106	
	15.			
	V	भारतीय खातंत्र्य लढयातील स्त्री योगदान -प्रा. डॉ. अनिल एस. कांबळे	107-117	
	16.	्महिलाओं के अधिकार और समकालीन स्थिती <i>-प्रा. डॉ. के. यु. चौधरी</i>	118-122	
	17.	महिलांची पूर्वीची स्थिती व सद्यकालीन वर्तमान स्थिती -प्रा. डॉ. विट्ठल चव्हाण	123-129	
	18.	स्त्री मुक्तीचे प्रणेते महात्मा फुले -प्रा. डॉ. धुमाळे डी. के.	130-137	
	19.	भारतीय संविधान आणि महिला सक्षमीकरण -डॉ. काळे संजय सदाशिव	138-43	

[x]

1.	-	
Can Mi	a che Dh	
67	- Diel	
Her a		144-149
20.	भारतातील महिला आरक्षण धोरण	[44-145
	-डॉ. दत्ताजी हुलपा मेहत्रे	
21.	महिलांचे राजकिय सशक्तीकरण	150-156
21.	-प्रा. डॉ. संजय बी. गायकवाड	
	-श्री. सचिन कुमार लक्ष्मणराव मुळे	
22.	महिला संरक्षण कायदा आणि महिला सुरक्षा	157-163
	-डॉ. स्वप्निल गोविंदराव मुळे,	
		•
23.	ग्रामीण महिलांच्या सवलीकरणात महिला बचत गटाचे योगदान	164-170
V	-डॉ. विनायक रावसाहेब वाघमारे	
		171-177
24.	स्त्री सबलीकरण आणि वचत गट	1/1-1//
	-प्रा. चंद्रकांत मोरे,	
25.	हैदराबाद स्वातंत्र्य संग्रामात महिलांचे योगदान	178-185
2.07	-डॉ. संजय भिमराव तोंडारकर	
26.	महिलांसाठी आरक्षण ः महिला सक्षमीकरणाचा एक प्रयत्न	186-200
	-प्रा. डॉ. दयानंद माधवराव गुडेवार	
27.	स्किल इंडिया आणि महिला शेतकरी	201-204
in a second	-डॉ. स्वाती हरिभाऊ काटे	1
	भारतीय संविधान आणि महिला ः एक चिकित्सक अभ्यास	ICAC Co-otdmalot
28.	भारताय सावयान आणि माहला २ एक पिकिलाक अन्यास -प्रा. डॉ. वनमाला लोंडे	Ausa, Dist. only
	-71. 51. 47171011 (115	
29.	महिला सक्षमीकरण आणि मानवी हक	212-216
	-प्रा. डॉ. संजय मारोतीराव कोनाळे	1000-2010-2010-2010-2010-2010-2010-2010

धवपती सिवाजी महाराज : प्रवासन विषयक घोरण

१०) शण्करातील साम्रेपमा :-

साधेपणा कार्यधनता कटक दिरत, जाजनय, राष्ट्राविमान हों महाराजांच्या लण्कराची ठ्याक वैशिष्ठो होती. महाराजांचे सैन्य प्रतिकृत परिश्विधीशी यंघर्ष करपारे जन्मंत कडाजू व सहसी होते कोषाधाही जरेडे नियाय ते स्वराज्यासाठी कार्य करीत मसत, गठिमान हाल्याची हे पराप्ती सैन्याचे विशेष वैशिष्ठ्य होते दररोज ५० ते ६० मैलाची पायपीट ते सहसगर्या करीत जम्मा. सार्यात:-

स्वपती शिवाबी महाराजांती स्वराज्याची निर्मिती करीत जनताना व्यात्मसात्रि सर्व वार्यीचा विचार करून उत्तम प्रशासन पंत्रभा निर्माण केले छपपनी विवासी महाराज हे या पंत्रभेचे प्रमुख स्ट्रमून कार्य करीज समजावाही स्वतः मोहियांवर जात बम्रज हे त्यांचे इतर तत्स्वाचील राज्यपिक्ष वेकतेल्या होने खरणी विवासी महाराजांनी लाकराज्यपे अदित्रच विच्यामू व स्वराज्यावर प्रेम करणाऱ्या माजळ्यांना पेठले या सर्व पात्रक्रमांग्रेसे अदित्रच विच्यामू व स्वराज्यावर देश करणाऱ्या माजळ्यांना पेठले या सर्व पात्रक्रमांग्रेसे स्वराज्य हे आपने काहे ही मायला विर्माण केली सर्वांता समाव वार्यपूष दित्यामूठे विवरायांना प्रतासतात कोणपतिही त्रवाच कल्ती नाही एकंपरांत खरणही स्वित्राजी महाराज हे त्यांच्या प्रशासन बौधाल्यामुके त्या काळात त्येक्याही पेछाही उत्कृष्ट समे शासन व्यवस्था निर्वाच कर प्रकते हे त्यांच्या लाकरी प्रशासना महूर स्वट होते सरकराजीता चर्क कर्मचालांगा निवनित्रे वेत्रत्र थाते त्योच प्रांच्या मुदुर्वराची काळती प्र्युप्त पेलल देयाांची व्यवस्था मुद्धा सतराज्या शावस्वर पुरू केले या सर्व गोर्टी आपन्नी वावित्रच्या नाजात्महर्य करणाला होता त्यांती सराप्रा सतकात व्यवस्था प्रनासन व्यवसंथेमध्ये प्रावस्वा क्रमता कालोहते प्रांत्र पात्र साराक्ष्य सतकात व्यवस्था प्रनासन व्यवसंथेमध्ये प्रावस

संदर्भ राज

- १) प्रा.पी.जी.जोशी-मराठ्यांचा इतिहास, जमय प्रकाशन, नांदेड , जून१९९८
- -२) ग्रा.वॉ. सोमनाच तंकर रोडे-मराठ्यांचा इतिहास, पिंगळापुरे प्रकाशन, नागपर.२०००
- २) डॉ.साहेवराव शाठाळ-मराठ्यांचा इतिहास, कैलास पब्लिकेलम, जीरंशवाय, जुलै १९९८

 भ) पाचार्व डॉ.इस्माईल पठाण-सवपती लिनाजी महाराज,महाराष्ट्र इतिहास प्रवोधनी कोण्डापूर, १९ फेब्रुवारी २०२१

14

धप्रपती शिवानी महारान : प्रजासन विववक ग्रोरण Scrior College हो बळवंत विष्णू भोगरे

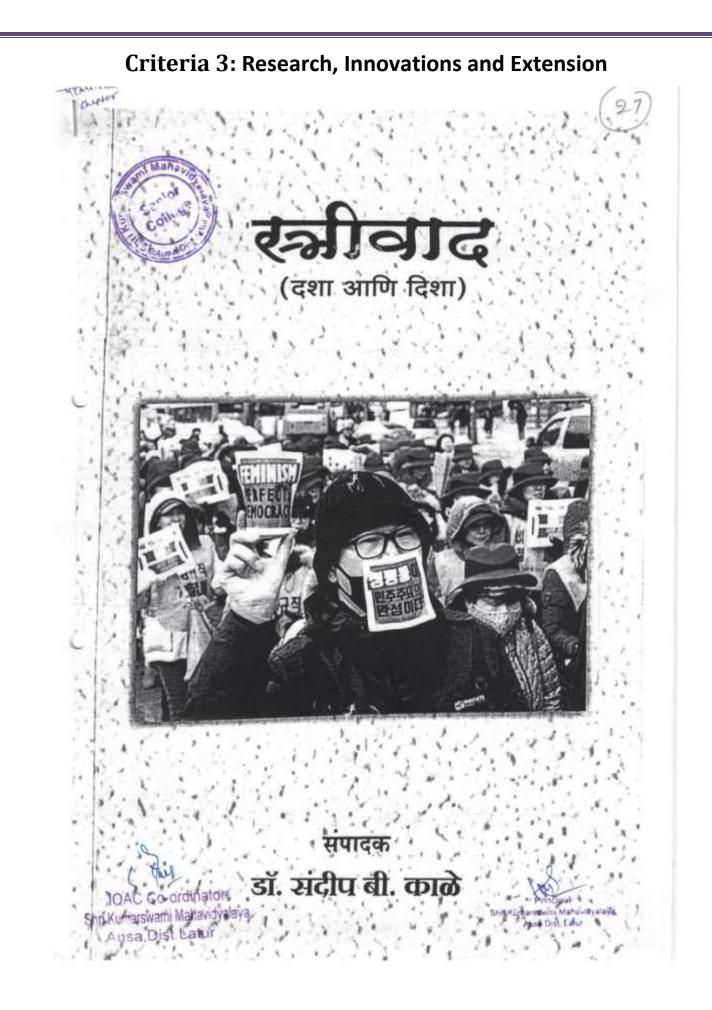
ार्षप्रदेखमन विश्वाग प्रमुख, भी मुमारत्वाभी महाविद्यालय, जैला जिल्हा लागूर

एक बादनें जनामन पंथमा निर्माण करणारे वादर्ग प्रमायक, स्वराज्यावृत सुराज्य विस्तांक करणारे वोकोश्वर राजे, नोककल्पाणकारी वाण्याना राजा, रवतेचा पंजना निर्माण करणारे वोकोश्वर राजे, नोककल्पाणकारी वाण्याना राजा, रवतेचा राजा वा वेषवेगळ्या वाचाने ळेळ्ळ्याने वाण्यारे नुपप्रतर्क स्वपती जियाजी महाराज पांचा जन्म 19 मेहूबरारी 1630 रोजी जुमर जवक जिवनेरी गडावर झाला.छ्यणती विधाजी महाराजांचे स्वराध्य हे केवळ एमा जातीचे, प्रमांचे, पंचाचे, प्रांवाचे वा भाषेचे नल्हते तर ते रवनेचे लोककल्पाणकारी राज्य होते.ळीरंगजेव, अच्छन्तव्यान, साहिस्तेखान, सिवारंग्रेजे व्यासिह, विद्वी जोहर पांच्याती संघर्ष नजताही जायम्या प्रत्येचे हेळ्यांव स्वराध्य हो विद्या त्रांच्यांची संघर्ष नजताही जायम्या प्रत्येचे हेळ्यांव स्वराध्य व्यासिह, विद्वी जोहर पांच्यात्री संघर्ष नजताही आपम्या प्रत्येचे हेळ्यांव स्वराध्य विद्यांची दक्षता विद्याची स्वराराजांनी पेकर्या, महाराष्ट्रामा मानसिंह सवपती राजा शिवाजी वहाराजांनी पोष्प त्या वेळी झाक्रपण किंवा गरव पहेल त्या वेळी तह हे युव कमालीच्या हिशारीने वापकल अनेक बर्जूरा वामोहरम केते. त्यावरोचरव फितुरी, दशावाजी, स्वरार्यात्रेत कालह इत्यादींचा कागोटीने मामवा केता. तीचनचर बालेच्या संकटानी ते कथा हात्वला मिहाराजांनी पहारा, बाहीत,तीये, ग्रेवे, ळीडार्थ वा पुषांच्या वळावर शिवाजी महाराजांनी त्याराज्य नियांच केते.

सहराचे सतक वाणि तेती व्यवस्थाः

सवराज्या शतकामध्ये महाराष्ट्रात आर्थिक व सामाजिक व्यवसायाचा केडविंदू खेते हा होता. वा कालात महाराष्ट्राचे जापिक जीवन हे तेती व्यवसायावर अवलंडून होते. त्यामुळे तेती व्यवसायामा बेड्यामध्ये एक वेगळे स्थान होते. प्रत्यक शेतावर रावचारा रचत हाच चन्दा अधीने शिवकालीन सेतीचा जाधार होता. येथीचे उत्पन्न हेच खेरे राज्याचे उत्पन्न होते. खबपती वित्वाजी महाराजांच्या काळात जमिनीचे दोन माण करण्यात जले होते. वचाहतीच्या अमिनीना पांठरी जनीन हर

15

स्वीवाद (दशा आणि दिशा) भारतीय संविधान आणि महिला सक्षमीक्रण डॉ.डी.एस.पटवारी ज्यशास्त्र विभाग प्रमुख,श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय,औसा ता.औसा जि.लातूर (महाराष्ट्र)मो.9823653629

प्रस्तावनाः-

जगात लोकसंख्याच्या वावतीत भारताचा दुसार क्रमांक लागतो. या देशात महिला व पुरुष दोघांना समान स्थान सविधानाने दिलेले आहे. आसे असलेतरी काही भागात ग्रामीण भागात आजही स्त्रियांवर अत्याचार केला जातो.ते बांबवण्यासाठी स्त्री ने स्वतःच्या हक्कासाठी लढले पाहिजे. स्त्रियांचे सशक्तीकरण यांबवण्यासाठी स्त्री ने स्वतःच्या हक्कासाठी लढले पाहिजे. स्त्रियांचे सशक्तीकरण महणजे स्त्रियांचा संपूर्ण विकास स्त्री घर आणि काम किंवा नोकरी अशी दोन्ही क्षेत्र महणजे स्त्रियांचा संपूर्ण विकास स्त्री घर आणि काम किंवा नोकरी अशी दोन्ही क्षेत्र महणजे स्त्रियांचा संपूर्ण विकास त्त्री घर आणि काम किंवा नोकरी अशी दोन्ही क्षेत्र सांभाळत असते. त्या दरम्यान तिच्यावर अनेक अत्याचार होतात व अनेक समस्यांना सुद्धा तिला तोंड द्यावे लागते. आजच्या स्त्रिया ह्या पहिल्या सारख्या आवला राहिल्या नाहीत.

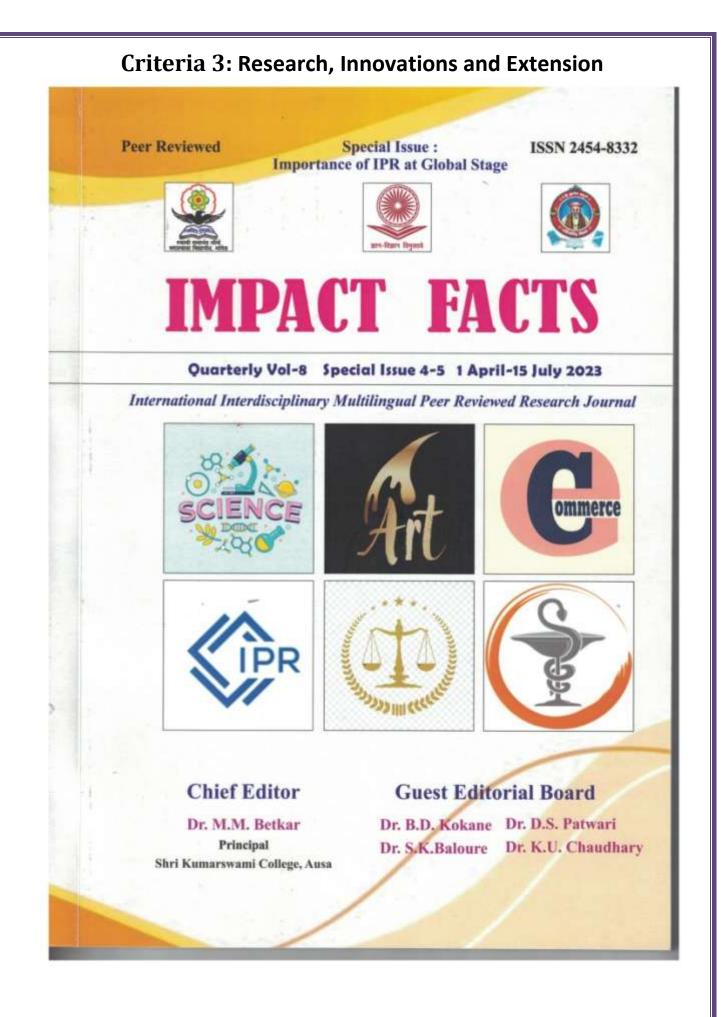
आजच्या स्त्रीने प्रत्येक क्षेत्रात उंच झेप घेऊन आपले कर्तव्य जगभर पसरवले आहे. तरी सुद्धा भारताला आणखी सक्षम आणि महासत्ता बनण्याच्या प्रयत्नाच्या दृष्टीने महिलांना पाहिजे तेवढा योग्य तो मान आणि ताकद मिळणे गरजेचे आहे दृष्टीने महिलांना पाहिजे तेवढा योग्य तो मान आणि ताकद मिळणे गरजेचे आहे आणि त्यासाठी स्त्री सशक्तीकरण करणे अत्यंत गरजेचे आहे. प्रत्येक स्त्री ही आर्थिक, आणि त्यासाठी स्त्री सशक्तीकरण करणे अत्यंत गरजेचे आहे. प्रत्येक स्त्री ही आर्थिक, आणि त्यासाठी स्त्री सशक्तीकरण करणे अत्यंत गरजेचे आहे. प्रत्येक स्त्री ही आर्थिक, आणि त्यासाठी स्त्री कुठल्याही कारणामुळे घराबाहेर पडते तेव्हा तिचा योग्य तो सन्मान एखादी स्त्री कुठल्याही कारणामुळे घराबाहेर पडते तेव्हा तिचा योग्य तो सन्मान एखादी स्त्री कुठल्याही कारणामुळे घराबाहेर पडते तेव्हा तिचा योग्य तो सन्मान एखादी स्त्री कुठल्याही कारणामुळे घराबाहेर पडते तेव्हा तिचा योग्य तो सन्मान एखादी स्त्री कुठल्याही कारणामुळे घराबाहेर पडते तेव्हा तिचा योग्य तो सन्मान एखादी स्त्री कुठल्याही कारणामुळे घराबाहेर पडते तेव्हा तिचा योग्य तो सन्मान एखादा संरक्षणासाठी व स्त्रियांचर कुठल्याही अत्याचार व छळ होता कामा नये त्यांच्या संरक्षणासाठी व स्त्रियांचर कुठल्याही अत्याचार व छळ होता कामा नये त्यांच्या संरक्षणासाठी व स्त्रियांचरा या शिक्षणासाठी सावित्रीबाई फुले आणि ज्योतिबा परिपूर्ण झाले आहे.व स्त्रियांच्या या शिक्षणासाठी सावित्रीबाई फुले आणि ज्योतिबा परिपूर्ण झाले आणि आज त्यांच्या मुळेच स्त्रिला पुरुषां वरोवरीचा शिक्षणाचा हक्ष कुले पुढे आले आणि आज त्यांच्या मुळेच स्त्रिला पुरुषां वरोवरीचा शिक्षणाचा हक्ष

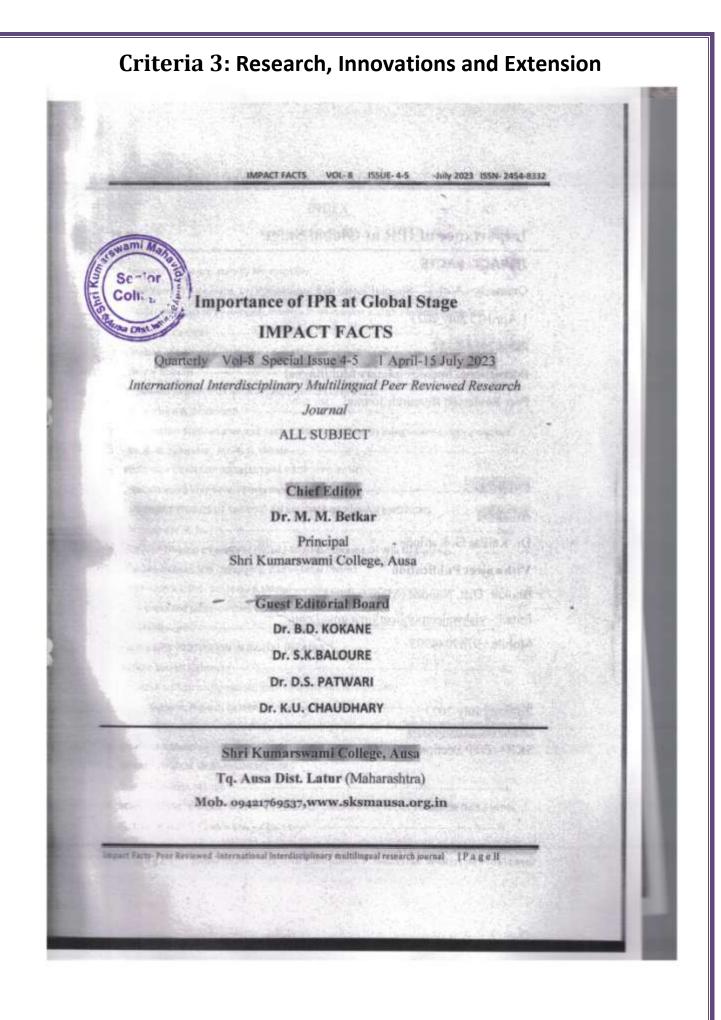
आणि तिला सक्षम बनवण्याची .

IQAC Co-ordinator

Shri Kumarswami Mahavidyalaya Ausa, Dist, Latur

Shri Kumeratemi Mahavidyiliaya 109 Ausa Dist. Latur

IMPACT FACTS

STOATTOATME

De M. M. Babar

Dr. S.S. BALOURE

DR. D.S. PATRIARI

VRAHOLDARY, U.X., 10

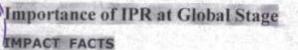
[20] A.m. Phys. Latter (Moleculture) (100) Instant-congression, Berninger, org. 10

npact Facts- Peer Reviewed -International Interdisciplinary multilingual research journal [P a g e III

weight? Billion reaction 2. Hills

VOL 8 ISSUE-4-5

July 2023 15886

Quarterly Vol-8 Special Issue 4-5

1 April-15 July 2023

ISSN 2454-8332

amin

Sector College

International Interdisciplinary Multilingual

Peer Reviewed Research Journal

Publisher :

Address :

Dr. Kalilas G. Kaninde

Vishwajeet Publication

Bhokar, Dist. Nanded (Maharashtra)

Email:- vishwajeetpublication@gmail.com

Mobile : 9767044993

Edition : July 2023 Design & Layout By : SKB – DTP Section (Ausa)

SKSM, AUSA

-July 2023 155N- 2454-8332 IMPACT FACTS VOL- 8 ISSUE- 4-5 Solution of Integral Equations by using the Adomian Decomposition method HELL BALLERS AND THE Dr. J.H.Bhosale Nam/ Dept. of Mathematics, Se Shri Kumarswami Mahavidayalaya, Ausa, Dist, Latur. Abstract: This represents the application of Adomian Decomposition method for solving someVolterra integral equations. Adomian Decomposition method is very effective approach for solving integral equations, with important applications in different fields of applied Mathematics, Engineering , Physics and Biology. Keywords : Adomian Decomposition method, Volterra Integral Equation. Introduction: Adomiande composition Method(ADM) was introduced and developed by George Adomian. The ADM is well-known systematic method. The ADM consists of decomposing the unknown function u(x) of any equation into sum of an infinite number of components defined by the decomposition series.[1] $u(x) = \sum_{n=0}^{\infty} u_n(x)$ (1) or equivalently $u(x)=u_0(x)+u_1(x)+u_2(x)+\cdots$ (2) where the components u_n(x), n≥0, are to be determined in a recursive manner. The decomposition method concerns itself with finding the components us,u1,u2,....., individually. To establish the recurrence relation, substitute (1) into Volterra integral equations. $u(x)=f(x)+\lambda\int_{0}^{x}k(x,t)u(t)dt$ (3) to obtain, $\infty \sum_{n=0}^{\infty} u_n(x) = f(x) + \int_0^x k(x,t) (\sum_{n=0}^{\infty} u_n(t)) dt$ (4) or equivalently $u_0(x)+u_1(x)+u_2(x)+\dots=f(x)+\lambda\int_0^x k(x,t)[u_0(t)+u_1(t)+u_2(t)+\dots\dots]dt$ (5)The zeroth component uo(x) is identified by all terms that are not included under the integral sign. Consequently, the components u_i(x), j≥1 of the unknown function u(x) are completely determined by setting the recurrence relation $u_0(x) = f(x)$. STATE STREAM $u_{n+1}(x) = \lambda \int_0^x k(x,t) u_n(t) dt, \quad n \ge 0$ (6) that is equivalent to mpact Facts-Peer Reviewed -International Interdisciplinary multilingual research journal [Page 14

IMPACT FACTS VOL-8 ISSUE-4-5 -July 2023 ISSN- 2454-8332

Tahsilwise Dependency Ratio in Jalna District (1991-2011) Dr. Pramod B. Deshmukh, Assist. Professor,Department of Geography, Shri Kumarswami Mahavidyalaya, Ausa

Ebstract:

Ma

Serior

Colley

The concept of dependency ratio is very important for the planning of any region. Dependency and indicates the potential effects of changes in population age structure for social and economic members. In the Jalna district, the proportion of non-working population is more than working age predation. In 1991, total dependency ratio of Jalna district was 109 dependents for every 100 while age people; it was increased to 125 in 2001 while it decreased to 110 in 2011. Dependency ratio has a Jalna district set policy and forecast its financial need.

Key Words: Working Population, Nonworking Population, Youth Dependency, Old-Age

Dependency and Total Dependency.

Introduction:

Dependency ratio is the average number of economically dependent population on economically productive population. The study of dependency ratio reflects some important aspect of population. Dependency ratio is influenced by a number of social, economic, cultural and demographic detors. The concept of dependency ratio is very important for the planning of any region. Dependency ratio indicates the potential effects of changes in population age structure for social and economic dependent. The relationship between the proportion of workers and nonworkers is expressed in the form of ratio is termed as dependency ratio (Ram Mohan Rao-1987).

The populations belong to 0-14 years and above 64 years age group are known dependent opulation. Only 15-64 age groups which considered productive or economically working opulation group. As per census 1991 to 2011, out of the total population in Jalna district above 50 percent population was non-working population. It mean's in the district proportion of dependent opulation or economically non-working age groups is higher than working population.

nouer Facts- Peer Reviewed -International Interdisciplinary multilingual research journal | P a g e 19

IMPACT FACTS VOL- 8 ISSUE- 4-5 -July 2023 ISSN- 2454-8332

Effect Of *Tinospora Cordifolia* (Willd.) Miers On Disease Of Wilt Of Banana Caused By *Fusarium Oxysporum* F.Sp.In Latur District.

*Dr.Kadam J.A. Miss Sangeeta B Shimpi

Head, Dept.of Botany, Shri Kumarswami Mahavidyalaya, Ausa Dist.Latur (MS). Dept.of Botany, Shri Shivaji Mahavidyalaya,Udgir Dist.Latur.(MS)

Abstract

ami Ma

Banana (*Musa* sp.) is the second most important fruit crop in India next to mango. Its yearround availability, affordability, varietal range, taste, nutritive and medicinal value makes it the favourite fruit among all classes of people. It has also good export potential. In Latur District Banana (*Musa* sp.) is grown under a variety of soil. The varies varieties of grown, Almost all varieties of Banana (*Musa* sp.) was suffered wilt disease and caused by *Fusarium oxysporum* f.sp., Thepathogen isolated on potato dextrose agar media[PDA]. The 10% concentration of leaf extract of *Ailanthus excelsa*Roxb, *Tinosp Fusarium oxysporum* f.sp.*ora co Indigofera trita* Lrdifolia (Willd.) Miers tested againsttheshowed inhibits the growth, the maximum inhibitory observed effect ofleaf extract. Keywords –Banana root, *Fusarium oxysporum* f.sp.*Tinosporacordifolia* (Willd.) MiersPDA, INTRODUCTION

Banana (Musa sp.) is the second most important fruit crop in India next to mango.Banana is a very popular fruit due to its low price and high nutritive value. It is consumed in fresh or cooked form both as ripe and raw foit.

Banana is a rich source of carbohydrate and is rich in vitamins particularly vitamin B. It is also a good source of potassium, phosphorus, calcium and magnesium. The fruit is easy to digest, free, from fat and cholesterol. Banana powder is used as the first baby food. It helps in reducing risk of heart diseases when used regularly and is recommended for patients suffering from high blood pressure, arthritis, ulcer, gastroenteritis and kidney disorders.

Processed products, such as chips, banana puree, jam, jelly, juice, wine and halwa can be made from the fruit. The tender stem, which bears the inflorescence is extracted by removing the leaf sheaths of the harvested pseudostem and used as vegetable. Plantains or cooking bananas are rich in starch and have a chemical composition similar to that of potato.Bananafibre is used to make items like bags, pots and wall hangers. Rope and good quality paper can be prepared from banana waste. Banana leaves are used as healthy and hygienic eating plates.

Banana is the fruit of a plant of the genus Musa (family Musaceae), which is cultivated primarily for food and secondarily for the production of fibre used in the textile industry are also cultivated for ornamental purposes. Almost all the modern edible parthenocarpic bananas come from the two wild

Impact Facts- Peer Reviewed -International Interdisciplinary multilingual research journal | Page 38

IMPACT FACTS VOL-8 ISSUE-4-5 -July 2023 ISSN- 2454-8332

Effect of *Tinospora cordifolia* (Willd.) Micrs on Root rot Disease of Mango ami Mangifera indica Caused by *Rhizoctonia solani* in Latur District

Dr.Kadam J.A.

Head, Dept of Botany,

Shri Kumarswami Mahavidyalaya, Ausa.Dist.Latur.

STAR STREET BARRY

Abstract

Colice

In Latur District Mango Mangifera indica L is grown under a variety of soil. The varies varieties of grown, Almost all varieties of Mango Mangifera indica L was suffered from root rot disease and caused by *Rhizoctonia solani*. The pathogen isolated on potato dextrose agar media[PDA]. The 10% concentration of leaf extract of *Ailanthus excelsa* Roxb , *Tinospora co Indigofera trita* L *rdifolia* Willd.) Miers tested against the *Rhizoctonia solani* showed inhibits the growth, the maximum mibitory observed effect of Jeaf extract.

Keywords -Mango root, Rhizoctonia solani, Tinospora cordifolia (Willd.) Miers PDA, INTRODUCATION

Mango is the national fruit of India, known as the 'King of Fruits' and possesses the botanical ane Mangifera indica. It is one of the most important and popular Asian fruits. Cultivation of Mangoes is deeply embedded in Indian history. Mangoes are mentioned in early Arialkr it literature. Mangoes thrive in tropical regions, and are cultivated throughout India and even in home yards, along field boundaries and roadside avenues. They, later spread to the rest of Asia by themselves and with the lep of humans. They have been cultivated, praised and revered since ancient times. Usually all the cantity of food grown in a region cannot be consumed by the people there as there is usually excessive induction. And the farmers usually transport the mangoes to other regions where there is need of angoes or not availability of that particular variety. If the farmers don't do that the excess of induction will rot and become waste. So the farmers can preserve the mangoes in the form of jam, asshes and as pickles.

Most of the mango diseases in Marathwada region of Maharashtra are caused by fungi. However, bacterial and viral diseases have also been reported. Not all the mango diseases are equally serious in all varieties.

The root rot of Mango caused by *Rhizoctonia solani* in control unless systemic control is used Once established in older tree, it becomes difficult to eradicate with only option to uproot the plant. Material and Methods

Infected roots of mango were collected in sterilized polythene bags separately in sterilized

spact Facts-Peer Reviewed -International Interdisciplinary multilingual research journal | P a g e 75

IMPACT FACTS VOL-8 ISSUE-4-5 -July 2023 ISSN- 2454-8332

New Species of Cestode Gangesia ambachandii sp. nov. of fresh water fish

Wallago attu from Telgaon, Dist.Beed, M.S.,India.

Dr.Sanjay Kale¹, Ashok D.Lakhe²

1 Professor & Head, Department of Zoology, Kumarswami Mahavidyalaya, Ausa, Dist Latur, M.S., India, rofessor & Head, P.G.Department of Zoology, Arts, Commerce & Science College Kille Dharur, Dist.Beed.

Abstract

Senior

Colluge

The Woodland in 1924 erected a genus Gangesia. The new cestode species *Gangesia ambachandii* sp. of fresh water fish *Wallago attu* from Telgaon, Dist.Beed, M.S. India is having a scolex medium, roughly angular; rostellum oval to round; suckers large, round to oval; neck is short in length; mature proglottids are redium in size, broader than long;testes are small, oval, unevenly distributed;cirrus pouch is small, congated;cirrus is thin, medium in length;vas deferens is thin, curved;genital pore is oval, irregular;vagina is a in tube;ovury is large in size, distinctly bilobed;ootype is small, oval;uterus is small;vitellaria are granular. Keywords:Cestodse*Gangesia*, *Wallago attu*, Telgaon, Beed.

Introduction

The genus gangesia was erected by Woodland in 1924. The description of Gangesia by South-well (1913) was Meager and Verma (1928) gave a fresh account of the same form. In the same Paper, Verma (1928) described *G. Pseudotropii* from *Silurusgangia* and *G. agraensis* from *Wallago attu*. South well (1930) ever, recognised only four valid species of the genus and other being regarded as synonyms and *G. Parasiluri* reported by Yamaguti in, 1934. The species reported under this genus are as follows: 1) *Gangesia galensis*, Southwell, 1913. Synonyms: a) *Gangesia wallagoi*, Woodland, 1924, b) Gangesia agraensis, erma, 1928.

Gangesia macrons, Woodland, 1924. Gangesia pseudotropii. Verma, 1928. Gangesia parasiluri, Yamaguti, 1934.

Gangesia lucknowia, Singh, 1948.

Gangesia polyonchis. Roitman, Freze, 1964.

Gangesia sanhensis, Malhotra et.al., 1982.

Gangesia haryanae, Gupta and Arora, 1982. Gangesia Indica, Gupta and Parmar, 1982.

Gangesia hammanthi. Amita Seth et.al, 1982.

Gangesla godavari, Kadam et.al., 1983.

2) Gangesia paithanensis, Kadam et.al., 1983.

Gangesia fotedari. Dhar and Majdah, 1984.

- Gangesia shindei, Deshmukh et.al, 1989.

Gangesia aurangabadenesis. Shinde and Wankhede, 1990.

Gangesia sumani, Shinde and Wankhede, 1990.

Gangesia margolisi, Takeshi Shimazu, 1994.

maact Facts- Peer Reviewed -International Interdisciplinary multilingual research journal | P a g e 79

IMPACT FACTS

Study On Potential of Iprodione Fungicide Against Leaf Spot of Turmeric Caused by Colletotrichum Capsici.

VOL-8 ISSUE-4-5

Dr. Dhole A. C. Dept of Botany, Shri Kumarswami College, Ausa.

-July 2023 ISSN- 2454-8

Abstract:

Coll

AnExperimentoneffectoffungicidewasconductedtoevaluatethepotential of Iprodione management of leaf spot disease (ColletotrichumCapsici) of turmeric (Curcuma LongL) The evaluation was recorded throughinhibitionofmycelliagrowthby usingfoodpoisoned technique. KeyWords:ColletotrichumCapsici,CurcumaLonga, Iprodione.

Introduction :

Turmeric (Curcuma Long) known as the "golden spice" is one offhe most important heres tropical and subtropical countries. Turmeric isherbaceous, perennial herb. It belongs to family zingiberaceae. The rhizome isedible part of the plant which is mainly used in the commercial cosmetic andmedicinal. The rhizome contains protein (6.3%), fats (5.1%), starch (6.1%) andminerals (3.1%) The characteristics smell of turmeric is due to presence of volatileoil (1.3 = 5.5%) The bright yellow color of turmeric is due to ketonic dyecurcumin which turns reddish committy, sodium," potassium and antmoniumhydroxide (Ponde et.al, 1993). The most importance chemical component calledcurcuminoids which include curcumin, mentanil yellow, lead chromate etc.(sambamurthy et.al,1989). Hence, considering economic importance of the cropand the discuss the present investigation was under taken to control or manage theleafspotoffurmericcauscebe colletrotrichumcapsici.

Material and Methods :

In laboratory effect of Iprodione fungicide oncolletotrichumcapsici was observed by applying the food poisoned technique asused by(onkar.et.al 1993). The firstly the infected leaves of leaf spot of turmericwere collected isolation, purification and identification of the pathogen was done. For observing the potential of fungicide Iprodione, the appropriate requiredquantity of Iprodione I was taken and thoroughly mixed with ezapekdox agarmedium. On solidification, Simm disc of colletotrichumcapsici was inoculated in the center. The plated were incubated for a week. The observations were noted in the form of linear growth in control plate when filled completely. The minimuminibitory concentration was recorded in the form of percent control efficacy(PCE)

Impact Facts-Peer Reviewed -International Interdisciplinary multilingual research journal Page 104

IMPACT FACTS

field, conditions of chattosgrahafrican journal ofogricultural research10(11):1301-1305.

A Study of Modified Routing Protocols in MANET

VOL-S

ISSUE 4-5

Dr. Mane Vijaykumar

July 2023 ISSN- 2454-833

Dept. of Computer Sciences Shri Kumarswami College, Ausa.

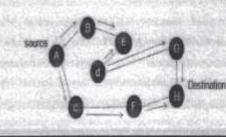
ABSTRACT

A Mobile ad-hoc network is an infrastructure less network, that is self-configuring mobile nodes connected by wireless links. The open medium and the decentralized property of these nodes connected on each other tostore and forward packets. But if the selected node becomes selfish or misbehave, it will affect the performance of the entire group communication. When misbehaving nodes likes Balckhole and Greyhole attack, theperformance is degraded severely. This paper discusses nome of the techniques to detect and prevent Blackholeattack and Greyhole attack in MANET using AODV protocol.

Keywords : MANET, Misbehaving Nodes, Blackhole Attack, Greyhole Attack, INTRODUCTION

Mobile Ad hoc Network (MANET) is a kind of Ad hoc network with mobile nodes. Ad Hoc network is a temporal network which is managed by autonomous nodes which have the ability to communicate with each other without having fixed network infrastructure or any central base station, open network boundary made security highly challengeable in this network. In this network, all nodes are free to move in any direction, with anyspeed; which caused unpredictable topology of MANET. Securing routing protocols against misbehavior and malicious nodes is highly challengeable in MANET security In ad hoc networks one of the most challenging attacks to defend against is the blackhole attack and grey hole attack [1,2,4].

The rest of the paper is organized as follows: Section II describes AODV protocol, Blackhole attack with its impacts is discussed in section III. Section in section IV discussed greyhole attack, different modified AODV protocol discussed in section V. Section VI concludes the paper.

Impact Facts- Peer Reviewed -International Interdisciplinary multilingual research journal [P a g e 106]

0

IMPACT FACTS VOL-8 ISSUE- 4-5 -July 2023 ISSN- 2454-E332

Synthesis characterization and drug design application through bioisosteric modulation of 4-hydroxy 1,2,3-triazoles.

Dr.Swanand S.Mukhedkar¹, Mr. Kokane Balaji D.²

Associate Prof. & HoD Chemistry Shahir Annabhau Sathe Mahavidyalaya, Mukhed Dist Nanded ³Assist Prof. & HoD Chemistry Shri Kumarswami Mahavidyalaya, Ausa Dist Latur (MS)

Introduction:

ami L

Serio

Colluge

Bioisosteric replacement are having two techniques widely used in drug design to enhance potency, selectivity. These techniques includes replacing part of a bioactive molecule with a substructure that is similar in size and that exhibits similar properties. Bioisosterism is an extension of the concept of isosterism in which two functional groups, known as isosteres, that present similar physicochemical properties, are related. When isosteres also possess a common biological profile, the are known as bioisosteres. The isosteric similarity of groups, only the biological target can determine their bioisosteric similarity. Scaffold hopping is a subset of the bioisosteric replacement process which the core structure of a small molecule cab be replaced. The core may be of direct function importance in interacting with the biological target, or it may provide the necessary scaffolding that allows substitution with functional groups in the appropriate geometric configuration. The application of this strategies to drug design, continuous efforts must be made to develop innovative isosteres that meet specific target requirements. An application of bioisosteric substitution as a tool for generating new antidiabetic lead structures using a family of acidic hydroxyazoles was made in 1995 by a team at Wyeth 3In that paper the Structure-Activity Relationship studies determined that the 3-hydroxypirazola were the most promising new class of potential antidiabetic agent while the 4-hydroxy-1,2,3-triazole ring system was not effective. Although it must be emphasized that the study was in vivo and some unknown mechanism could interfere with the activity of the studied compounds. To our knowledge on other similar application is subsequently reported on the 4-hydroxy-1,2,3-triazole system. Our focuses on the bioisosteric application of the pentatomic 4-hydroxy-1,2,3-triazole system (hereafter and hydroxytriazole system, structure A, Fig. 1). The attractive feature of this system is the possibility offers to regiodirect substituents in set directions, by substituting the three nitrogen atoms of the trace ring.pentatomic heterocyclics (i.e. furazan and thiadiazole). Moreover, the carbon substance offers the potential tomodulate the pKs of the hydroxyl moiety. This approach might be used explore additional binding areas during bioisosteric applications. Because of its versatility, system can also be employed in scaffold hopping, for example it is well suited to replace a generation hydroxylated aromatic ring (Fig. 1).

Impact Facts-Peer Reviewed -International Interdisciplinary multilingual research journal | P a g e 120

O)

IMPACT FACTS

महिलांसाठी आरक्षण : महिला सक्षमीकरणाचा एक प्रवल प्रा.डॉ.पटवारी डो.एच राज्यशास्त्र विभागप्रमुख श्री. कुमारस्वामो महाविद्यालय, ओसा जि. लातर

July 2023 ISSN-2454 8722

VOL-8 ISSUE-3

जगामध्ये सर्वत्र स्त्री - पुरुष विषमता कोणत्या न कोणत्या प्रकारे अस्तित्तवात आहे. पुरुषप्रयन्न मुल्ये, सिवर्याची दुव्यम भूमिका आणि दुव्यम स्थान हे सर्वाच्याच चितनाचे विषय आहेत. विषमतमुद्धे होणारे सिवर्याचे शोषण, त्यातृन निर्माण होणाऱ्या त्यांच्या मागासलेपणाचे व अत्याचाराचे प्रश्न? ह स्वियांच्या मानवी अधिकाराच्या दृष्टीने अत्यंत गंभोर विषय बनत चालला आहे. स्वियांच्य अधिकारासाठी जगामध्ये अनेकवेळा वेग- वेगळे प्रश्न समोर घेऊन संघर्षही झाले आहेत. प्राचान काळापासून भारतीय स्वीला दुव्यमत्वाचे जीवन मिळालेले आहे. खरी-खुरी प्रगतीही सबं मानव गतीला समानतेची संधी देण्यात सामावलेली आहे. परंतु, रुढीप्रिय भारतीय समाजाने भारतीय महिलांना अशा संधोपासून दूरच ठेवण्यामध्ये धन्यता मानली आहे. त्यामुळेच भारतीय महिलांच सामाजिक, आधिक, राजकीयव धार्मिक स्थिती हा नेहमी चर्चचा विषय ठरलेला असतो. कोणत्याहा समाजाची प्रगत्नी मोजायची आसेल किंवा सुख निर्देशांक कशामध्ये आहे?हे पहायचे असेल तर, त्व समाजाची मोहलांची स्थिती पाहावी लागेला यात कोणतीही शंका नाही. समाजातील महिलांच्य स्थितीचे मोजमाप करण्यासाठी त्या समाजातील महिलांचे स्थान व त्यांना देण्यात येणारी वागणाह संधी, याचाही विचार करावा लागतो. याच अनुपंगाने महात्या गांधीजीनी असे महटले होते क "महिलांचे राजकीव स्थान बळकट करून त्यांची स्थिती उंचावल्याशिवाय भारताचे असितत्व टिकणाय नाही."

आपला भारत देश हा जगातील सर्वात मोठी लोकशाही असणारा देश आहे. भारताच्या राज्यघटनेने प्रौढ मताधिकाराद्वारेसार्वभौम, समाजवादी, धर्मनिरपेक्ष, लोकशाही, प्रजासत्ताक, गणराज्याची स्थापना करण्याचा उद्देश बाळगलेला आहे. स्वतंत्र भारताचे पहिले पंतप्रधान, पॉडन

mpact Facts- Peer Reviewed -International Interdisciplinary multilingual research journal

Col

प्रस्तावना

Pagé 184

IMPACT FACTS

100/1415

Senior

College

प्रस्तावना

देशातील बेरोजगारी एक सामाजिक समस्या बल्लोरे शिवाजी किशनराव (समाजशास्त्र विभाग,) भी कुमारस्वामी महाविद्यालय, औसा.

VOL-8 ISSUE-3 July 2023 ISSN- 2454-8332

आज भारतात स्वातंत्र्याच्या 73 वर्षा नंतरही दररोज काही न काही समस्या निर्माण होत आहे. आणि यामधौलांग एक सर्वात मोठी समस्या बेरोजगारीची आहे बेरोजगारी व्यक्तीला गरिकी व दारिद्य या समस्यांमुळे व्यक्तीच्या मूलभूत आवश्यकता पूर्ण करणे ही कठीण होते. आज भारतात बेरोज गारीच्या समस्येला कटाळून जनेक तरुण आत्महत्या करीत आहेत. देशातील बेरोजगारी मुळे देशापुढे अनेक आर्थिक समस्या जिर्माण होतात. बेरोजगारीमुळे अर्थव्यवस्था खालावते. जगातील जवळ्यास सर्वच देशांतील वादत्या लोकसंख्येने आजबेरोजगारीला स्फोटक स्थितीत आणले आहे. कोणत्याही देशाच्या विकासात बेरोजगारी हा एक मोठा अडथळा आहे जोप्रगतीच्या मार्गात बेगाने अडथळा आणतो.

आज ज्या पद्धतीने देशात बेरोजगारी वाढत आहेत त्यामाने अनेक करणे आहेत. ज्यातील एक सर्वात मोठे कारण म्हणजे लोकसंख्या वृध्वी आहे. जस जशी देशातील लोकसंख्या वाढत आहे. तसत शेससाधनांची कमतरता होत आहे. पेश्याच्या कमी मुळे कुटुंबातील प्रत्येकाला उच्चशिक्षण देणे शक्य होत नाही. ज्यामुळे अनेक तरुण आशिक्षित राहून बेरोजगार होतात. ज्या पद्धतीने लोकसंख्येत वृध्वी झाली त्यापद्धतीने उद्योगधंदे व व्यापार वाढले नाहीत. हेच वाढत्या बेरोजगारीचे कारण आहे. देशातील वाढत्या बेरोजगारी मानील दुसरे कारण आपसी शिक्षण पद्धती आहे. आज मारतात अनेक तरुण इंजिनीयर बेरोजगार आहेत. यामाने कारण आहे त्यांची शिक्षण पद्धती आहं आज मारतात अनेक तरुण इंजिनीयर बेरोजगार आहेत. यामाने कारण आहे त्यांची शिक्षण पद्धती आणल्या देशात प्रात्यविक आध्यासा ऐवजी फक्त पुस्तकी जान दिले जाते. परिणामी त्याक्षेत्रतील विद्यार्थ्यांच्या संख्या सोबत बेरोजगारी ही वाढते. आजकाल छोट्या शासरकारी नोकरीसाठी अनेक विदयार्थी उर्ज करतात. देशात वाढत्या बेरोजगारीच्या परिस्थितील ही त्यांची सजबुरी आहे. अनेक विकसित देश जे पांगले काम करत होते, ते त्यांच्यावर असलेते कर्ज, बेकिंग संकट आणि मंदीने यासले आहेत. बेरोजगारी हि एक जागतिक समस्या आहे जे आतेक देशांची समस्या बलती आहे.

Impact Facts- Feer Reviewed -International Interdisciplinary multilingual research journal

Page 228